

MAGYARI

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törvéyszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárfás Elemér**

Az angol minisztertanács szombaton és vasárnap tanácskozott a Hitler üzenetén

Hétfőn tovább folytatják a tanácskozást. Ertesülések a Hitler-féle üzenet tartalmáról

Londonból jelentik (Reuter): Az angol fővárosban vasárnap reggel élénk diplomáciai tevékenység folyt. A szombat esti minisztertanács elhatározta, hogy Hitlernek, a Henderson által átnyújtott béketervre válaszképpen üzenetet juttat el. A válasz kidolgozása végett vasárnap délelőtt 10 órára minisztertanácsot hívtak össze, de a minisztertanács megtartására csak délután 3 órakerült sor. A tanácskozás háromnegyed 5 órakerült véget. Az utcán egybegyűlt tömeg a távozó minisztereket harsány éljenzéssel fogadta. *Halifax és Henderson* a külügyi hivatalba ment, *Chamberlain* pedig a Buckingham-palotába hajtatott, hogy jelentést tegyen az uralkodónak a minisztertanács lefolyásáról. A minisztertanács után a következő hivatalos közleményt adták ki:

— A kormány hétfőn délután 12 órakerült új minisztertanácsot tart.

Politikai körökben azt várják, hogy *Henderson*, berlini angol nagykövét hétfőn visszatér Berlinbe és magával viszi az angol kormány válaszát Hitler közlésére. A Reuter ügynökség a kormány köréből azt a megállapítást is közli, hogy a Hitler által Londonba juttatott közlés tartalmáról a sajtóban napvilágot látott jelentések illetéktelenek és nem felelnek meg a valóságnak.

A Hitler üzenete felől keringő hírekre nézve jellemző a budapesti *8 Órai Ujság* londoni tudósítójának az értesülése. Az illető újság londoni jó összeköttetései ismereteselek. Londonból való tudósítása azt mondja, hogy a *Henderson* berlini nagykövét által hozott német üzenet a következő német kívánalmakat foglalta magában:

1. Danzig visszacsatlakozása a német birodalomhoz.
2. A Kelet-Poroszországot elválasztó lengyel folyosón keresztül egy német felségjog alatt álló német gépkocsitűt.
3. Határkiigazítás a sziléziai iparvidéken és Teschen átadása.
4. Lengyelország nyilvánítson semlegeséget az európai ügyekben.
5. Németország mindezek ellenében szavatolja Lengyelország szuverénitását és területi épségét.

A *8 Órai Ujság* további londoni értesülése az, hogy angol politikai körök szeretnék, ha megegyezés jönne létre, bár nem akarják rákényszeríteni Lengyelországra a német kívánalmakat. Ugyanazon politikai körök azért is szeretnék a német-lengyel megegyezést, mert Hitler birodalmi vezér a mondott kívánalmak előzetes elfogadása esetén hajlandónak nyilatkozott, hogy résztvegyen egy olyan világértelen, mely a Németország érdekkörére vonatkozó többi vitáskérdést is rendezné. Hitler

azonban azt is közölte, hogy a német követelések nemteljesítése esetén nem tűrheti tovább a

Német-francia jegyzékváltás a helyzet megoldásáról

Hitler német birodalmi vezér üzenetet küldött a berlini francia nagykövét útján Párizsba

Párizsból jelentik (Havas-ügynökség): Hétfőn hajnalban a francia miniszterelnökség hivatalos jelentést adott ki arról a német-francia jegyzékváltásról, mely két nap alatt ment végbe. Eszerint Hitler vezér péntek délután magához kérte *Coulondre* francia nagykövét és közölte vele, hogy a jelenlegi helyzetet nem tűrheti tovább és nagyon sajnálná, ha német és francia vér folyna azoknak az intézkedéseknek következtében, amelyeknek megtételére kénytelen lesz, hogy a jelenlegi helyzetet felszámolja. *Daladier* azonnal válaszolt a közlésre és kijelentette, hogy Franciaország ragaszkodik a békehez, de hű marad azokhoz a kötelezettségekhez, amelyeket más államokkal szemben vállalt. *Daladier* emlékeztetett arra, hogy egyetlen francia sem tett annyit, mint ő, a német és francia nép közötti viszony javítása és a béke érdekében. Kijelentette, kezeskedik azért, hogy Lengyelország kész magát alávetni döntőbírósnak. Senki sem hiheti, akinek szíve van, hogy háború törjön ki anélkül, hogy megkísérelnék a két fél között a békítési akciót. *Ő, Daladier*, kész mindent megtenni ennek érdekében. Augusztus 26-án *Coulondre* újból megjelent Hitler birodalmi vezérnél, aki kijelentette, hogy *Daladier* javaslatát nem fogadhatja el. Ezt a nyilatkozatot — a lap szerint — megerősítette az az üzenet, amelyet a párizsi német ügynöv nyújtott át *Daladier*nek.

Német hivatalos közlésben kiadták *Daladier* levelét.

Berlinből jelentik: A francia hivatalos közleményrel kapcsolatban a Német Távirati Iroda közleményt adott ki, mely a következőket tartalmazza:

— *Daladier* nyilatkozata megjegyzéseket tesz a Hitlerrel folytatott levélváltásról és a levelek tartalmáról, amelyekből következtetéseket von le, anélkül, hogy a leveleket ismertetné a sajtóban. A közvélemény helyes tájékoztatására a Német Távirati Iroda szöveget közli a levélváltás tartalmát. Eszerint: *Daladier* augusztus hó 26-iki levelében ezeket írta:

— Igen tisztelt Birodalmi Kancellár ur! A berlini francia nagykövét tudomására hozta személyes közlésem. Abban az órában, melyben Ön a legsúlyosabb felelősségről beszélt, melyet két kormányfő bizonyos körülmények között a vállaira vehet, hogy vért ontson két nagy néprek, amely békére és nyugalomra vágyik. Ön iránt és népem iránt érzett kötelességem kijelenteni, hogy a béke sorsa még az Ön kezében van. Nem kételkedhet sem az én Németország iránt

mai helyzetet, különösen Danzignak lengyel részről való fenyegetett állapotát és a lengyelországi németek tömeges üldözését.

Hitler beszédet mondott a birodalmi gyűlési képviselők előtt.

Berlinből jelentik (D. N. B.): Vasárnap este Berlinben hivatalos közleményt adtak ki, mely így szól:

— *Hitler* birodalmi vezér ma beszédet mondott az új birodalmi kancellária nagyköveti termében összegyűlt birodalmi gyűlési képviselők előtt. A képviselők viharosan ünnepezték a Vezért, akinek fejtegetései az óra komolyságát világították meg.

táplált érzelmeiben, sem pedig a franciáknak az Ön nemzete iránt táplált békés érzelmeiben. Egyetlen francia sem tett többet nálam abban az irányban, hogy népeink között ne csak a békét erősítsük meg, hanem őszinte együttműködést is az Önök saját érdekében és Európa, valamint az egész világ érdekében. Ha csak nem tételez fel a francia népben kevesebb becsületet, mint amennyit én a német népről elismerek, nem lehet kétsége afelől, hogy Franciaország hiven teljesíti más népek irányában fennálló kötelezettségeit, mint például Lengyelország irányában, amely — ez meggyőződésem — békében akar élni Németországgal. Ez a két meggyőződés teljesen összeegyeztethető. A mai napig nem történt semmi, mi megakadályozhatná, hogy a nemzetközi válságot minden nép számára becsület és méltóságteljes formában megoldják,

ha minden részről fennáll ugyanaz a békeakarát. Franciaország békeakarát hangsúlyozom és azt teszem valamennyi szövetségünk nevében is.

— Magamra vállalom a kezeséget azért a készségeért, amelyet Lengyelország mindig tanusított a szabad megegyezés kölcsönös módjai iránt. Legjobb lelkiismerettel biztosíthatom Önt, hogy a Németország és Lengyelország között a danzigi kérdéssel kapcsolatban felmerült nézeteltérések egyike sem olyan, hogy azt ne bocsáthatnának ilyen eljárás alá a tartós és igazságos megoldás érdekében.

Becsületemre kijelentem, hogy Franciaországnak Lengyelországgal és szövetségeseivel fennálló tiszta és őszinte együttműködésében semmi sincs, ami bármiképp befolyásolhatná hazám békés érzelmeit. Ez az együttműködés sohasem akadályozott meg bennünket abban, hogy Lengyelországot megtartsuk ebben a békés érületében.

— A mostani nehéz órában őszintén hiszem, egyetlen nemes érületű ember sem érthetné meg, hogy romboló háború kezdődhetne anélkül, hogy utolsó kísérlet történnék a békés megegyezés érdekében. Az Ön békeakarata minden bizonytalanságot alátámaszthatja ezt a megoldást anélkül, hogy bármiképpen sértene Németország becsületét. Én, mint a francia kormány elnöke kész vagyok megtenni minden erőfeszítést, amit csak őszinte ember megethet, hogy ez a kísérlet jó véget érjen Ön, éppugy, mint én, harcát a legutóbbi háborúban. Ön is tudja, mint én, milyen borzalmas és kárhózatot hagynak a népek életében a háború pusztításai, függetlenül attól, hogyan végződött az a háború. Ha a francia és német vér ismét úgy folyik majd, mint 25 évvel ezelőtt, de még hosszabb és még gyilkosabb háborúban, akkor bizonyos, hogy mindkét nép a saját győzelmében vetett bizalommal harcol ugyan, de még bizonyosabb, hogy végül a pusztulás és barbárság győz majd.

(Tudósításunk folytatása a harmadik oldalon.)

Az Erdélyi Múzeum Egylet tizenhatodik vándorgyűlése Gyergyószentmiklóson

Fogadás és a vándorgyűlés első napja

— Kiküldött munkatársunktól —

Gyergyószentmiklós, augusztus hó.

Az 1859-ben, tehát ezelőtt nyolcvan évvel alakult Erdélyi Múzeum Egylet, mely így legrégebb tudományos egyesülete Erdélynek, Gyergyószentmiklós város társadalmi, tudományos és gazdasági vezetőinek meghívására, az idei 16-ik vándorgyűlést ebben a városban tartja, e hó 27., 28. és 29-én. A gróf Mikó Imre áldozatkészségéből alakult kizárólag tudományos egyesületnek vándorgyűléseivel az a célja, hogy azoknak helyét minden évben változtatva: a vidéket is megismertesse működésével és felkeltse az érdeklődést földünk és népünk jelene és multja iránt.

A kis város utcái megélnék erre a pár napra. A sietőgő aszfaltfűző katlanak, dűbörgő hengermotorok és tevékeny munkáskezek munkájától hangos piactéren idegen arcok tüntek fel és a székely szöttes viseletbe öltözött leányok, nők, harszalagos rendezők egyre kalauzolják a vendégeket. A vendégek érkezése már augusztus 26-án megkezdődött. Báró Jósika Jánosnak, az Erdélyi Múzeum Egyesület elnökének vezetésével délután érkeztek a központi vendégek, akiket az állomáson Vákár József, pápai kamarás, örm. szert. plébános, a rendezőbizottság elnöke és dr. Csiby Andor ny. városi tanácsos, titkár fogadták. Este az Ipartestület nagyteremben ismerkedési estély volt, amelyen a város társadalmának vezetői szívélyesen elbeszélgettek a tudományos világ erdélyi reprezentánsaival.

Székely népművészeti, néprajzi és képzőművészeti kiállítás.

A vándorgyűlés első napján, vasárnap délelőtt 10 órákor dr. Csipák Lajos célszerűdel kanonok, szeminariumi régens mondotta az ünnepi szentmisét. Utána a központi katolikus iskola összes terméiben elhelyezett székely népművészeti, néprajzi és képzőművészeti kiállítást nyitotta meg nagy néptömeg jelenlétében dr. Herepei János, a Székely Nemzeti Múzeum igazgatója. Megnyitójában megemlékezett arról, hogy sok helyen megfordult, sokat látott és hallott, de a gyergyói medence hatvanazernyi székely lakosságát által kiállított tárgyak között talált olyanokat is, melyek egyedülállóak a maguk nemében.

— Ezek a népművészeti, néprajzi és képzőművészeti tárgyak — mondotta többi között — mind, mind a magyarság egyetemes értékei. Egy-magukban külön el sem árulják sajátos értéküket, mikor azonban, mint itt is együtt vannak, megmutatják azt, hogy a székely népben már évszázadokkal ezelőtt meg volt az ősművészet, melyet művészi, tudósi csak tovább fejlesztettek és elvittek idegen országokba is, ahol, mint pl. Németországban, a tulipán virágot nem „tulipán”-nak mondják, hanem a magyar elnevezés szerint „tulipán”-nak és így a magyar népművészet meghatározása ment át a nemzetközi művészi a köztudatba. Hogy mennyire megkapja a székely művészet a lelkeket, erre jellemző Brătianu Vintila volt miniszterelnök eljárása. Meglátogatta a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumot és nagyon megtetszett neki a székely tulipános járom. Gazdaságában azonnal elrendelte, hogy az összes jármotok hasonló díszítésekkel lássák el. A székely és magyar népművészek nagy terjesztői az ősi kulturának minden tekintetben. Oceánokon túl is ismert már a magyar és székely népművészet, a legelőnyösebb oldaláról. Kérem a csiki és gyergyói székely testvéreimet, legalább ők őrizzék meg a hagyományos népi sajátosságokat, viseleteket, szokásokat, dalt, táncot, mert Háromszék megyében ez már alig lehetséges.

A nagyhatású megnyitó után a közönség megtekintette a kiállítást. Mindjárt az emeleti feljáró falain érdekes képeket látnak: Zárug Lukács elkészítette a gyergyói medence kilenc közégszék madártávlati térképét, mely aprólékosan feltünteti a községek utcáit, épületeit, sőt határait is. Ugyancsak Zárug Lukács elkészítette és kiállította az összes gyergyói katolikus templomok alaprajzát és fényképet is. Nagyértékű régi tábornakulom is került kiállításra, mely magán viseli az évszázados mult emlékeit. Itt látjuk Bányai János neves geológusunk térképeit is a Székelyföld földalatti és földfeletti kincseiről, elsősorban természetesen csiki vonatkozásban. Tömeges, hidro-geológiai, szénvegyés és ásványvízben gazdag vidékek felvezik a versenyt a kontinens bármely vidékével. A lépcső-

ház természetesen pompásan van díszítve székely szöttesekkel, varrottasokkal. Itt helyezkedett el Lőrinczy Gábor kolozsvári iparművész is, apró iparművészeti remekeivel, emléktárgyaival.

Az első teremben Papp Lőrincz és Bloz Alfonsz, valamint László Ignác főesperes-plébános által kiállított csodaszép szőnyegek kapják meg a szemet, majd a második teremben Bányai Edítnek, Bányai János tanár leányának remek kiállítása következett. Modern női divatot mutatott be 17 modellben, székely elemekkel átdolgozva. Ugyancsak ő székely női viseletet mutatott be 10 képben az 1600-as évekből. Bányai Edítnek határozott nagy sikere van remek képével és nem kétséges, hogy a kiállítást megtekintő hölgyközönségre ez tette a legmélyebb és legmegkapóbb benyomást.

Régi székely kerámiai motívumokai dolgo-

Az első nap főeseménye: a díszkögyűlés

A kiállítás megtekintése után fegyelmezett sorokban az Ipartestület udvarára vonult a közönség, ahol kezdetét vette a díszkögyűlés. A szabadban elhelyezkedett nagyszámú érdeklődőt színes, kórusos kerettel vették körül a népviseletben pompázó leányok, nők.

Dr. Jósika János elnök nyitotta meg a díszkögyűlést. Lendülettel szavakkal mutatott rá az Erdélyi Múzeum Egyesület céljára, mely nem egyéb, mint a békés tudományok ápolása nemzeti alapon és ezen keresztül a nemzetközi tudományos világgal fenntartott kapcsolatokkal. Megemlíti, hogy a jelenlegi helyzetben a kormány jogot adott a gazdasági és kulturális szervezkedésre és ebből a kulturális szervezkedésből, tevékenységéből az E. M. E. is kiakarja venni a részét. Kívánja a felekezeti oktatás korlátlan biztosítását, az anyanyelvi oktatást ott, ahol népkisebbségek is élnek, részt kér az egyesület az iskolán kívüli népoktatásból folyó munkából is, valamint közreműködik a magyar kulturális és tudományos intézmények fenntartása érdekében is. Tehát az E. M. E. feladata a nemzeti kultúra terjesztése, a tudomány minden ágának művelése a nép között is és ezért jól el most vándorgyűléssel az ezeréves kultura ezen termékeny talajára való magvetésre.

A hatóság elnöki megnyitó után dr. Kántor Lajos titkár tartotta meg beszámolóját. Ezt megelőzőleg elnök a jegyzőkönyv vezetésére felkérte dr. Kántor Lajost, hitelesítésére dr. Balogh Ernőt és dr. Tavasz Sándort. Majd javasolta, hogy a díszkögyűlés küldjön üdvözlő táviratot Ófelségének, Calinescu miniszterelnöknek, Zsigre vallás és kultuszminiszternek, valamint Silviu Dragomir kisebbségi miniszternek.

Jelenléte során megemlíti titkár, hogy az E. M. E. a közelmúltban három és félszer előadást tartott, kétszázal több azonos tudományos munkának a száma, amelyet nyomtatásban is megjelentetett és a nép között elterjesztett, nem is említi a könyvtári gyarapításokat. Munkásságát a nem pártoskodó román és szász társ-

Tisztelegés a temetőben a nagynevű elődök sírjánál

A díszülés lezajlása után a nagyszámú közönség, a vezetőség elzárándokolt a temetőbe, ahol Kassay Lajos volt kanonok, a célszerűdel katolikus főgimnázium nagynevű igazgatója, valamint Görög Joachim v. örm. szert. plébános, kanonok és dr. Fejér Dávid orvos hamvai nyugezának. A három sírra az Egyesület kórusot helyezett és szónokai útján méltatta azt az elvülhetetlen érdemet, melyet a gyergyói és a csiki kultura, népnevelőügyi és közegészségügy terén évtizedeken át kifejtettek.

Dr. Csipák Lajos kanonok könnyekig megható szavakkal mutatott rá Kassay Lajos nevelői hivatására, amelyet ideálisabban, jobban és szebb lélekkel senki sem csinált még utána. Bejelentette, hogy még jeltelen a székelység e nagy halottjának a sírhalma, de közel van az idő, október közepére tervezik, hogy felavassák a már készülő emlékművet. A baj ott van, hogy az emlékmű költségeiből még jelentékeny összeg hiányzik. A nagy halott sírjáról kéri a jelleket, volt tanítványokat, adják össze még a hiányzó összeget.

Görög Joachim érdemeit dr. Benke Antal ügyvéd méltatta. Rámutatott arra a nagyszerű közéleti és kulturális munkára, amelyet az a nagyvesselen életében tett. Sokáig volt a magyarság nagyszerű vezetője, neki köszönhető a város pompás és páratlan leánynevelőjét és egész sora

zott át ujszerűvé 11 képben és néhányat természetben is. Szabó József gyergyóremetel nyug. igazgató-tanító, akinek néhány ezobra is figyelmet keltett. Az egyik kaolinból készült ezobra Márton Áron püspököt ábrázolja élethűen, amint egy székelyruhás leányt bémál. Már teljesen művészi magaslalon járnak Gál Ferencné szőnyegei. Történelmi jeleneteket, székely képzőművészi alkotásokat jelenít meg színpompás szőnyegein. Nem mondunk nagyot, ha azt állítjuk, hogy ezek a szőnyegek bármelyik goblein-nel felveszik a versenyt a eredetiség tekintetében felül is emelkednek. Feltűnést keltett Gál Ferencné könyvkötészeti vászonra himzett székely motívumainak bámulatos sokszínűsége, mely néhány bekötött könyvpéldányon csodásan hatott. Meg kell itt említenünk Zárug Pistáné sok és nagyszerű szöttesekkel kiállított anyagát is. A képzőművészeti teremben a már említett Szabó József által kiállított szobrokot, a Csikban tartózkodó Szerváczius Jenő szobrászművész néhány igazán művészi, versenyen felülálló munkája keltett közfelfűnést. Itt állított ki a gyergyóiak kitűnő festőművésze Karácsony János is. Ugyancsak néhány képet látnak Nagy Dénes-től, akinek kiállított képei ugyancsak nagy tetszést arattak, különösen a Gyilkostói részleteket illetőleg. Kiállított a Borszáki és Salutaris borvízforrás is, valamint ismertetésekkel, fényképekkel szerepelt Csik megye majdnem valamennyi fűrdője, nyaralója. Nagy és előrendű anyaggal kerültek bemutatásra a püspöki leánynevelőintézetben kiállított egyházi felszerelések és tárgyak is, melyek között az ósfoglalásos idők-ből származó több ritka példány is található.

egyedületek is elismerik. Köszönetet mond a rendezőbizottságnak, kik közül kiemelni Vákár József pápai kamarás, örm. szert. plébános, elnöknek, dr. Csiby Andor ny. v. tanácsos titkárnak, Mihály Máriának, Olescher Máriának, Adler Sándornak, Barabási Józsefnek, Berac Jánosnak, Csiby Lajosnak, dr. Csiky Jánosnak, dr. Gaál Alajosnak, Gál Ferencnek és Karácsony Antalnak a munkásságát és fáradozását.

A titkári jelentés elfogadása után a díszkögyűlés társelnökké választja Vákár József pápai kamarást, melynek megtörténte után kezdetét vették az üdvözlések.

Dr. Lengyel Emil alpolgármester, a városi hatóság, a város társadalmának nevében Vákár József pápai kamarás, a görög katolikus egyház, az Aetra és a román liceum nevében Boer Artimie kanonok, a latin szertartású katolikus egyház nevében Szabó György ny. apát-főesperes, az örm. szert. katolikus egyház nevében dr. Fejér Mihály ügyvéd, a református egyház nevében Dienes Balázs református lelkész, az izraelita egyház nevében Freund Mór rabbi, a Magyar Népközösség nevében dr. Gaál Alajos elnök és a négytelek nevében Olescher Mária üdvözltek a tudós társaság vezetőit és tagjait. Elküldték üdvözléseiket a Székely Nemzeti Múzeum, dr. Herepei János igazgató, a Kézdivásárhelyi Múzeum, dr. Dienes Jenő igazgató útján, valamint üdvözlötüket tolmácsolták a katolikus iskolák tanerői, a városi gazdasági Balázs Sándor igazgató-tanító útján.

Ezután báró Jósika János elnök megköszönte az üdvözléseket, amely után dr. Tavasz Sándor református püspökhelyettes tartotta meg előadását „Az ember filozófiai értelmezése” címmel. Az előadás, mely magánviselést egy hatalmas gondolkodó fő minden felkészültséggel, nagyszerűen mutatott rá az emberre, mint testből, lélekből, anyagból és szellemből álló lényre. Az értekezés színvonala olyan magas és mégis érthető volt, hogy a közönséget végig lekötötte.

dicséri munkásságát.

Dr. Fejér Dávid orvos emberbarát munkássága nem maradt el a más két nagy férfi tevékenységétől. Valóságilag legendák keringenek jószágáról, példátlan segítőkészségéről. Itt is tehát, hogy az E. M. E. megemlékezzék róla is.

A nagy halottak emlékének kegyeletos idézése után közeledett a Dácia étteremben. Ezen az első poharköszöntőt báró Jósika János elnök mondotta Ófelsége, II. Károly királyra. Majd dr. Balogh Ernő tanár, a neves természetkutató mondott erleg-beszédet gróf Mikó Imre emlékére. Szavai valóságilag felrázták a lelkeket, amikor rámutatott arra, hogy ezelőtt nyolcvan esztendővel, amikor a bécsi udvar minden székely elakarta nyomni a magyar kultura, akkor akart egy magyar főúr, aki szembe mert szállani világi hatalmakkal, mert a székelyi élet többre értékelte a földinél és diadalt aratott, amelynek gyümölcse élvezi ma Erdély kultura szomjazó magyar népe. Összehasonlítást tett a mult és a jelen között és megállapította, hogy ezekből a földöntúli szellemi erőkből fakad egy szebb jövő egy gazdasági, társadalmi, mint kulturális téren. Az emlékszerleget gróf Mikó Imre emlékére üritette, mely alkalommal a közönség hálás kegyelettel hódolt a nagynevű alapító emlékének.

Albert István.

Eszmeesere Hitler birodalmi vezér és az angol kormány között a német és az angol külpolitika irányvonalairól

Danzig ügyében nincs ultimátum

Londonból jelentik: A Press Association külpolitikai szerkesztője szerint a helyzetben javulás, vagy súlyosodás mindaddig nem várható, míg az angol kormány választát nem közölték Hitlerrel. Lehet, hogy a válság akkor éri majd el tetőfokát. Hozzá kell tenni, hogy Hitlernek az angol kormányhoz intézett üzenete jellegére nézve inkább eszmecsere, mint ajánlat. Danzig tekintetében Németország semmiféle követelésekkel nem állt elő. Henderson és Hitler találkozására 70 percig tartott. A megbeszélésen legnagyobb részben Hitler fejtette ki a maga álláspontját. Ennek következtében az angol nagykövét által továbbítandó üzenet elég terjedelmes volt s aprólékos és mély tanulmányozást követelt. Feltételezhető, hogy Hitler nemcsak a lengyel-német viszonyra tett közlést, hanem a német-orosz szövetségre és Németország általános európai törekvéseire, valamint az angol-német viszonyra is. Különös tekintettel az angol-lengyel viszonylatra. Londonban úgy tudják, hogy Anglia válasza nemcsak a Hitler által érintett pontokra terjed ki, hanem vázolja az egész angol külpolitikát a jelenlegi viszonyok között és rámutat Anglia szerződéses kötelezettségeire is.

Grandi olasz igazságügyminiszter úton London felé.

Londonból jelentik (Reuter): Az angol fővárosban olyan hírek terjedtek el, hogy Grandi olasz igazságügyminiszter repülőgépen úton van London felé. Mint ismeretes, Grandi csak rövid idővel ezelőtt hagyta el Londont, ahol éveken át működött, mint olasz nagykövét.

A római angol nagykövét hosszas megbeszélése Ciano külügyminiszterrel.

Rómából jelentik (Reuter): Sir Percy Loraine, római angol nagykövét vasárnap délután hosszas megbeszélést folytatott Ciano olasz külügyminiszterrel a nemzetközi helyzetről.

Az angol flotta parancsot kapott, hogy háboru kitérőse esetén vegye ostromzár alá a német kikötőket.

Rómából jelentik: A Messaggero közli londoni tudósítójának jelentését, mely szerint az angol hadiflotta parancsot kapott, hogy amint kitér a konfliktus, helyezze ostromzár alá a német kikötőkben tartózkodó és a német kikötőkbe úton levő hajókat. Megérkezett Franciaországba az első angol csapat szállító hajó, mely Dièppe-ben angol gyarmati katonaságot szállított partra. Több északfranciaországi légi kikötőt az angol légi haderő rendelkezésére bocsátottak.

A Szezi-csatornán a Földközi-tenger befáratánál katonaságot vontak össze és Palesztinában is készenlétségbe helyezték az angol csapatokat.

Daladier tanácskozása a haderő vezetőivel és a lengyel nagykövettel.

A N. T. I. a továbbiakban Hitler viszonzólevelét közli.

Párizsból jelentik: (Havas). Daladier miniszterelnök vasárnap megbeszélést folytatott Gemenin tábornokkal, a hadsereg főparancsnokával és Darlan tengernaggyal, a haditengerészeti vezérkar főnökével. A miniszterelnök délután Lukaszewics lengyel nagykövettel, majd Bonnet külügyminiszterrel és Weygand tábornokkal fogadta.

400 millió kölcsön Lengyelországnak a francia állampénztárból.

Párizsból jelentik: A Hivatalos Lap rendeletet közöl, mely felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a lengyel kormánynak 400 millió frank összegű előleget adjon a francia állampénztárból. Az összeg Lengyelországba irányuló francia hadianyaszállításra szolgál.

Németország felkészült az élelmiszerekkel való ellátás megszervezésére.

Berlinből jelentik (D. N. B.): A fontosabb élelmiszerekre, a szappanra, szénre, szővényanyagokra és cipőárúakra vásárlási jegyet bocsátottak ki. Ezután csak az ilyen hatósági je-

gyek ellenében kaphatók a fent megjelölt cikkek. Nem tartozik a korlátozott élelmiszerek közé: a tojás, kakaó, kenyér, búzaliszt, rozs-

liszt és burgonya. Szővényanyag- és cipőárú-jeget csak különös javaslatra adnak ki, ha a szükséglet feltétlenül kimutatható.

Ezzel kapcsolatban a Deutsche Dienst azt írja, hogy az intézkedés idejében való gondoskodást szolgál. Korlátozták a vendéglők és szállodák étlap-összeállítását is. Egy étlapon tizféle ételnél több nem lehet. A tíz étel közül egynek halnak kell lennie.

A japán kormány lemondott A hadsereg kitar a Berlin-Róma-Tokio közötti barátság mellett

Tokióból jelentik: (Domei iroda.) A japán kormány elhatározta, hogy lemond. Hiranuma miniszterelnök megjelent a császárnál és közölte a kormány lemondását. A császár a lemondást elfogadta.

Tokiói politikai körökben a kormány lemondását a német-orosz szerződés által teremtett új helyzet észszerű következményének tekintik. Japán egész eddigi kínai és európai külpolitikája új kérdésekkel került szembe. Hir szerint olyan kérdések vetődtek fel, amelyek a japán belpolitikai egység fokozását célozzák. A világpolitikai események bekövetkezése esetén a japán kormány nagyobb erőre akar támaszkodni.

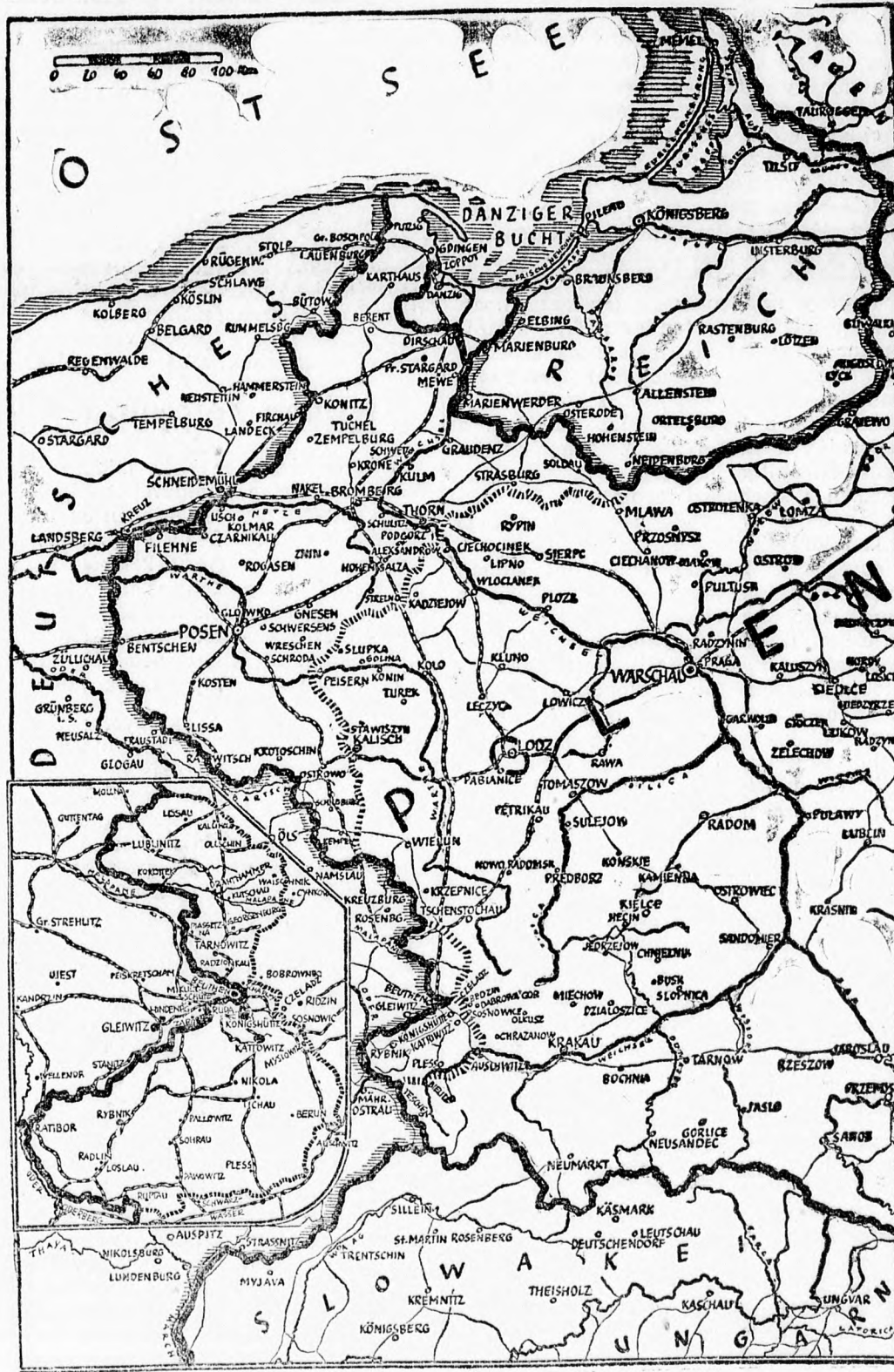
Tokióból jelenti a Havas ügynökség: A kormány lemondás elhatározása előtt Otasaki tábornok hadügyminiszter közölte Konoye herceggel, a titkos tanács elnökével, hogy az egész hadsereg ellenzi a Berlin-Róma-Tokio háromszög megszakítása gondolatát és a kommunistaellenes egyez-

mény felmondását, amit a japán sajtó a német-orosz egyezmény hírének első hatása alatt követt. Konoye herceg azt a nézetét fejezte ki, hogy a német-orosz megemlékezési egyezmény megfelelő kezelése Japán kínai politikájára fordítható. Szombaton már a japán lapok is a japán-német-orosz barátság mellett írtak.

A Domei japán távirati iroda úgy tudja, hogy a moszkvai japán nagykövét az elmúlt napokban több megbeszélést folytatott Potemkin helyettes külügyi népbiztossal. Moszkvai jólértesült körökben kijelentik, hogy egy a szovjet, mint Japán részről óhaj nyilvánult meg a függőben levő kérdések diplomáciai úton való rendezésére, bár tárgyi javaslatot még egyik fél sem tett.

Az új japán kormány.

Tokióból jelentik: (Domei.) Az új japán kormány megalakítását a császár Habe tábornoktól bizta. Hadügyminiszter Isogai tábornok, a kvantungi hadsereg vezérkari főnöke lesz.

Lengyelország térképe, a német határ közelében. Danzig helyzete jól kivehető.

Az iskolai év küszöbén

Minden szülő olyan iskolába járathatja gyermekét, amilyenbe akarja

Mit kell tudni minden szülőnek az iskolai beiratásokról?

Csikszereda. Saját tudósítás. Az iskolai év küszöbére érkezünk. Nemcsak szülők és gyermekek készülnek az 1939/1940. iskolai év megkezdésére, hanem az iskolaépületek is, melyeket a szünidő alatt kicsinosítottak, tisztaságtól ragyogóvá tettek, hogy méltó hajlékai legyenek a tudományoknak. A készülődés a gyermekek, diákok részéről csendes, komolykodó beletörődéssel, a szülők részéről pedig szorongó aggodalommal történik: miből teremtik elő a tanítást súlyos anyagi eszközeit: tandíjat, bennlakási költséget, egyenruhát, könyv- és írószereket stb. Szerencsére a magyar szülők, ha még maguktól is kellett megvonnai, nagy áldozatokkal, de mindig tisztességesen és becsülettel előteremtették az anyagiakat, hogy gyermekeik részére megadják azt a kultúrfokot, melyre a népek és nemzetek versenyében olyan nagyon szükség van.

Amint ismeretes, a kormány teljesen új alapokra fektette az elemi és tanítóképzői oktatást a néhány hónappal ezelőtt szentesített törvénnyel. Ezt, illetve ennek újabb rendelkezéseit minden érdekelt szülőnek ismernie kell, mert bizonyos bejelentések és nyilatkozatok megtételének elmulasztása súlyos bírsággal jár. Ezért időszerűnek látjuk az új törvény lényegesebb intézkedéseit alábbiakban ismertetni:

Állami iskolák és kisebbségi tagozatok.

A törvény mindenekelőtt leszögezi, hogy az állami iskolákban a tanítás nyelve kizárólag román. Megjegyzni azonban, hogy azokban a helységekből, ahol a kisebbségek igen nagy számban élnek, — amennyiben az iskolaköteles gyermekek száma legalább húsz, az állam a román iskolák mellett a kisebbség nyelvén tanító iskolákat állíthat fel.

Ezekben a kisebbségi tagozati állami iskolákban a román nyelvnek, történelemnek és Románia földrajzának, valamint a polgári nevelés anyagának tanítása feltétlenül román nyelven eszközölendő, míg a többi tantárgy az illető népkisebbség nyelvén.

Az elemi iskolák hét osztályúak és két fokra oszlanak: alsóbbfokú és felsőbbfokú tagozatokra. Falvakban a felsőbbfokú elemi iskolák mellé mezőgazdasági telepeket létesítenek gyakorlati oktatás céljaira, míg az ipari és kereskedelmi ismeretek elsajátítására városokban állítanak fel műhelyeket és jelölnek ki kereskedelmi áruházakat és üzleteket. A leánytanulók oktatására, különösen a háztartási tudnivalók elsajátítására úgy falvakban, mint városokban háztartási tanítást végeznek.

Mire képesítenek az elemi iskolai végbizonysítványok?

Azok a tanulók, akik az elemi iskola mind a hét osztályát sikerrel járták ki, ugyanolyan előnyöket élveznek, mintha elvégezték volna az alsófokú szakiskolát. Ez azt jelenti, hogy két-évi gyakorlat után, melyet akár közüzemben, akár magánvállalatnál szereztek meg: munkakönyv kiadására jogot tarthatnak. Ha különböző vizsgát tesznek, akkor kereskedelmi, vagy iparos iskolák második osztályába iratkozhatnak be.

A felsőbbfokú elemi iskolákban az elméleti oktatás november 1-től április 30-ig tart, tehát hat hónapon át, míg a többi időt a növendékek gazdaságokban, műhelyekben, vagy üzletekben töltik ki. Ugyanis az új törvény szerint a tankönyv csak azoknak az ismereteknek megszerzésére lehet alkalmas, melyeket a tanuló természetben, vagyis gyakorlatban nem kaphat

meg. Hogy ez könnyebben keresztülvihető legyen: minden iskola mellé múzeumot kell létesíteni. Tankönyveket csak az állam adhat ki.

A gyakorlati szellem meghonosítása érdekében az iskolák növendékeinek iskolai szövetkezeteit kell alakítani, melyeknek vezetőségét maguk a tanulók képezik a tanítók felügyelete alatt. Nagyobb helyiségekben „osztály újság”-ot is jelentethet meg az iskola. Ebben az újságban kell közölni a falu jelentősebb eseményeit, a tanulók előmenetelét, kiválóbb dolgozataikat. Iskolai könyvtárak felállítása is kötelező.

A tanulók egészségének szolgálatára iskolai étkezdéket, gyógyszerfart kell felállítani, valamint nagy súlyt kell helyezni a testnevelésre is.

Mintaiskolák, vallásoktatás.

A kiváló szellemi képességekkel felruházott gyermekek számára a nemzetnevelésügyi minisztérium úgynevezett mintaiskolákat állíthat fel. Ezzel szemben külön iskola létesíthető az átlagos szellemi adottsággal nem rendelkező, rendellenes, vagy bűnöző gyermekek részére is. A mintaiskolák tanszemélyzete ötven százalékkal magasabb javadalmat élvez.

Az elemi iskolákban, az új törvény szerint, különös gondot kell fordítani a hitvallások oktatására. „Minden gyermeknek — mondja a törvény — vallásos nevelést kell kapnia.” Az állami iskolákban és hitvallásos iskolákban a vallásos oktatást a papok végzik, míg a más vallású gyermekek vallásos oktatásáról a csa-

Milyen bejelentési kötelezettség terheli a szülőket?

Városokban az iskolaköteles gyermekek összeírása, illetve számbavétele eltérő a faluékétól: a szülők kötelesek minden év április 15. és június 1-e között írásbeli nyilatkozatot készíteni a tanköteles gyermekeikről és azt bírság terhe alatt bejelenteni az illető körzeti iskolához. A nyilatkozatok alapján az iskolai igazgató elkészíti a tankötelesek lajstromát és rendőrségi kiküldött kíséretében helyszíni kiszállásokkal ellenőrzi a bejelentések valódiságát.

Mindazon szülő, aki gyermekeit valamely államilag elismert magániskolába (hitvallásos iskola is ilyen), vagy más helységben lévő iskolába akarja beírni, vagy otthon a családban magánúton neveltetni: köteles erről a szándékáról írásbeli nyilatkozatot tenni az illetékes állami iskolai igazgatóságnál. Ilyen nyilatkozatok benyújtására a régi gyakorlat, az ún. „dovad”-rendszer megfelel. Azok a szülők, akik gyermekeiket nem iratják be iskolába, súlyos bírságot tesznek ki magukat és gyermekeiket hivatalból fogják beírni az állami iskolába.

Az iskolai beiratás a régi rendszernek megfelelően szeptember 1. és 10-e között történik. Ezen idő alatt kell tehát helyesmentes nyilatkozat alapján, melyet a községi jegyző állít ki, beírni a hitvallásos iskolába a gyermekeket. Első osztályba lépő tanulók részére a nyilatkozathoz születési anyakönyvi kivonatot is kell csatolni, ezt ugyancsak a jegyző adja ki. Az iskolai igazgató névelemzés, szülők állami, vagy közalkalmazása, községi engedélyes volta, vagy különböző okmányok követelésének indokával nem tagadhatja meg a beiratáshoz szükséges igazolvány kiadását. A beiratást természetesen az édesanya is végezheti, nemcsak az édesapa, aki csak az elsőosztályba kerülő gyermeke be-

íratásánál köteles megjelenni az állami iskolai igazgatónál.

Az iskolai év és a gyermekek évi összeírása.

Az iskolai év szeptember elsején kezdődik és június hó 8-ig tart. A tanév három munkarészre oszlik: az iskolai év megkezdésétől karácsonyig első rész, karácsonytól húsvétig második rész és húsvétól június 8-ig harmadik rész. Minden évharmad végén el kell bírálni a tanulókat és az eredményt közölni kell a szülőkkel.

Minden román állampolgárságú gyermek tanköteles. A gyermekek 5—7 éves korukig a kisdudóvotát, 7—16 éves korukig az elemi iskolát kötelesek látogatni. A középiskolába beírt tanulókra az elemi iskolák felső három osztályának látogatása nem kötelező. Ha a gyermek igazolatlanul elmulasztja az iskola látogatását, következik a szülőnek a munkanap értékével való sorozatos bírságolása. Ezt közzadók módjára hajtják be és vagyontalanság esetén szabadságvesztésre is átváltoztatható. A kisdudóvoda látogatásának elmulasztása is hasonló büntetést von maga után.

A szülők kötelesek megfelelő tankönyvvel és országgyűgyruhával ellátni gyermekeiket. Szegényebb sorsú gyermekek részére az állam, a királyi székartóságok, megyék és községek segélyeket nyújthatnak.

Minden községben köteles az előjáróság elkészíteni az 5—21 év közötti, mindkét nembeli gyermekek és ifjak összeírását. 5—7 évig az óvodaköteleseket, 7—16 éves gyermekeket az elemi iskolák részére, a 16—21 éves ifjak összeírását azon tanfolyamok számára, amelyeken az írni-olvasni nem tudók oktatását végzik. Ezen összeírásokat az előjáróság köteles minden esztendőben április 15. és június 1. között az elemi iskolai igazgatóságnak megküldeni. Itt a kimutatásokat felülvizsgálják és elkészítik a tanköteles gyermekek végleges névsorát, melynek alapján a növendékeket az egyes iskolák között felosztják. A felosztásról a szülőket az iskola igazgatósága június 15. és július 15. között értesíti. Az értesítéseket az előjáróságnak kötelessége kikézbécsíteni. Ahol egyetlen iskola működik ott természetesen felosztás nincs, sem pedig felekezeti iskolák között.

iratásánál köteles megjelenni az állami iskolai igazgatónál.

Bármiféle nehézség merülne fel a beiratásoknál, a szülők azonnal jelentsek az iskolafenntartó egyházközség plébánosának és tanítójának, hogy még a beiratási idő letelte előtt a sérelmeket orvosolni lehessen. Minden remény megvan azonban arra, hogy az ideai beiratások simán történnek meg.

Filó Ferenc dr. képviselőnek megígérte ugyanis a nemzetnevelésügyi miniszter aug. 10-iki kihallgatása alkalmával, hogy „a küszöbön álló iskolai év kezdetén megtörténő beiratások alkalmával a szülők teljesen szabadon gyakorolhatják iskolaválasztási jogukat.” Amint a Magyar Népközség hivatalos közleménye jelenti, az iskolaválasztási jog biztosítása érdekében a nemzetnevelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melyben utasította nemcsak a tanfelügyelőségeket, hanem az elemi iskolák igazgatóit is, hogy az 1938 aug. 4-én kelt és a Hivatalos Lap 178. számában közzétett kisebbségi minisztertanácsi napló rendelkezéseire szigorúan alkalmazkodjanak.

Ennek a minisztertanácsi naplónak 5. cikke a következőket mondja:

„A gyermek neveléséért törvényileg felelős személyek (apa, anya vagy gyám) *egyedül* jogosultak meghatározni a gyermekek etnikai hovatartozandóságát és beirathatják akár a felekezeti, akár az állami vagy bármely más felekezet iskolájába.”

Ez más szóval annyit jelent, hogy minden szülő oda irathatja gyermekét, ahová akarja és semmi akadály nem gördíthető a törvényesen biztosított azon iskolaválasztási jog elé, hogy öntudatos katolikus és keresztény szülő saját hitvallásos iskolájába írassa iskolaköteles gyermekét.

Fiedler István szatmár-nagyváradai megyéspüspök megáldotta az újszalárdi templomot

A régi templomok sorsa

Szalárd. Saját tud. 1556-ban hagyta el az utolsó ferences Szalárd községet. Zűrzavaros állapotok voltak akkor Bihar-országban. A nagyváradai püspök Pozsonyban tartózkodott, mert nem foglalta el székét. A hitújítás Biharban jelentkező első zavarai teljesen védtelenül találták a népes és virágzó plébániákat, az egyre jobban meggyökereződő szerzetesi életet. A ferencesek 1400 körül telepedtek le Szalárdon gróf Csáky Miklós huzgolkodására. Kolostoruk mellé szép templomot építettek a kor jellegzetes építészeti stílusában: a román és a gót átmeneti stílusában. Ez a templom még ma is áll és a szalárdi reformátusok használják. Építészeti szépségei még ma is lenyűgözik a szemlélőt.

A barátok templomán kívül plébániai templom is lehetett Szalárdon, hiszen a trienti zsinatra adakozó plébániák között Szalárd három forinttal sze-

tekintenek most fel templomukra, de szívükben a hála érzete ébred fel legelőször, amikor templomukra gondolnak. Tudják nagyon jól, Logy *Gresinczky* Antal nagyprépost nagylelkű adománya nélkül még nagyon sokáig kellett volna várniok a templom felépítésére.

A templom tervét *Pintér* István egyházmegyei főmérnök készítette el. Az építési munkálatokat *Tóth* István nagyváradai építész-vállalkozó végezte nagy hozzáértéssel. Csinos külső vonalaival és belső térbeosztásával nemcsak a liturgia és az áhitat, hanem az egyházművészet szempontjait is minden tekintetben kielégíti.

A templom megáldása és az első szentmise.

A templom megáldása vasárnap délelőtt történt meg. A szalárdi katolikusokon kívül nagy számban érkeztek hívek a közeli Szentjobbról, Fegyvernekről és Csatárról is. A megyés Főpásztort érkezésekor az egyháztanács nevében *Szitter* Gyula plébános és *Czaholy* Géza tanácsos köszöntötték meleg, keresetlen szavakkal. Ezután rögtön megkezdődött a megáldás szertartása. Előtte rövid szentbeszédben intette a Főpásztor a szalárdi híveket, hogy ez a templom Isten dicsőségére és lelkük üdvére épült. Erről a kettős célról sohase feledkezzenek meg. A megáldás szertartása után a Főpásztor ünnepi szentmisét mondott, amelyen a szentjobbi gyermekek a *De Angelis* gregorián misét énekelték *Ruff* Géza szentjobbi kántor-tanító vezetésével. A szentjobbi gyermekek és buzgó vezetőjük ezért külön főpásztori dicséretben is részesültek.

Délben a plébánia épületében közebb volt, amelyen a Főpásztoron és kíséretén, *Molnár* Kálmán általános helynökön, *Zitzmann* Ferenc püspöki irodaigazgatón, dr. *Bárany* József teológiai tanáron kívül a helybeli polgári és katonai hatóságok képviselői is részt vettek.

Megkezdődött Nagyváradon a mozikaraván előadása

Nagyvárad. Saját tud. Szombaton este 10 órakor tartotta meg megnyitó előadását a propaganda minisztérium mozi-karavánja, meghívott közönség jelenlétében. A zseniálisan megszerkesztett kamion-nézőtéren Nagyvárad társadalmi nemzetiségi különbség nélkül, nagyszámban jelent meg.

A propaganda-mozi műsora élvezetes, színes és változatos felvételek lenyűgöző egymásutánja méltán keltett elragadtatást. Magas színvonalú, művészi értékű, ötletes és szórakoztató felvételek követték egymást. Románia természeti szépségeit, etnikai rajzát, a tengert, hegy-óriásokat egyaránt színes, érdekes felvételek

mutatták be. A műsor Románia városain, hegyein, vizein vezeteli keresztül a nézőt. A nemzeti ünnepek, az Országőr-intézmény felvonulásai, a társadalmi munka ifjusági szociális tevékenysége káprázatos sorozatban tárulnak fel. Mindennek a középpontja Ófelsege II. Károly király, akinek impozáns alakja megjelenik éppen úgy a nagy katonai dísz-szemléken, mint a leégett falu szegény népe között és mindenütt a hódolat és szeretet megható megnyilatkozása fogadja. Csaknem két óra hosszáig szemlélte a közönség feszült érdeklődéssel a pompás előadást. A mozi-karavánt bizonyára Nagyváradon is meg fogja ostromolni a közönség.

repelt, ami abban az időben virágzó hitéletre és népes hívőseregére vallott. Ennek a templomnak azonban még a nyomai is eltűntek.

Talán az utolsó ferences barát, aki a templom szent edényeit Ecsed várába menekítette, még meghúzta utoljára a harangokat, amikor utoljára hívta szentmisére a megmaradt maroknyi katolikuságot. Attól kezdve Szalárdon nem volt misére hívó harangszó.

Időközben a szomszéd plébániák gondozták a község néhány katolikus hívét. A szalárdi gróf Csáky — családi kiskápolnát is állítottatott a katolikusok számára. Amikor a Csákiak eladták szalárdi birtokukat, ez a kápolna is megszűnik. Úgy látszott, hogy az ébredés ideje még nem jött el.

Az új templom története.

Az önálló szalárdi plébánia felállítása és a hitélet fellendítése alig másfél évtized munkája. Szalárd maroknyi katolikusága lassan mepezgett az önálló hitközségi életre. Lelkesedésben nem volt hiány. A legelső tennivaló is magától jelentkezett: templomot kell építeni, hiszen ez a hitélet középpontja.

A templomépítéshez Szent Ferenc küldött segítségét a szalárdiaknak *Gresinczky* Antal nagyváradai nagyprépost személyében, aki aranyművészi és évfordulója alkalmával magára vállalta az építés költségeit. Így lett a templom pártfogója Szent Antal, a ferencesek nagy szentje. Így tért vissza újra Szent Ferenc szelleme Szalárdra. Így történelmet írt meg, hogy idestova négyszáz év elmúltával újra megszólalhatott Szalárdon a szentmisére hívó harangszó.

A templomépítő szalárdiak büszke önérettel

Ünnepélyes keretek között keresztelték meg II. Károly király biharmegyei keresztfiát

Nagyvárad. Saját tud. Megkapó ünnepség színtere volt vasárnap a biharmegyei kis Călugări község mellett fekvő Isbuc kolostor. Sumedrea George nevű földművesnek tizennegyedik gyermeke született és az egyszerű parasztember Ófelsegének ajánlotta föl a keresztapaságot. A király elfogadta a keresztapaságot és *Tataru* Coriolan dr. királyi helytartót bízta meg, hogy nevében a gyermeket keresztvíz alá tartsa. Vasárnap délelőtt ment végbe a keresztelés a királyi helytartó jelenlétében. Ugy a városból, mint a megyéből rendkívül sokan gyűltek össze az Isbuc csodaszép vidékén. Biharmegye részéről *Georgescu* ezredes-megyeifőnök, Nagyvárad város részéről dr. *Gherman* Victor alpolgármester vezetésével többszázán jelentek meg az ünnepségen. A kis gyermek már hét hónapos, igen egészséges és szép fiú. A keresztelésen tizennégy lelkész segédkezett s a kis fiút *Tataru* Coriolan dr. tartotta a karjaiban. Festői látványt nyújtott a vidéken meg-

jelent őrjási tömeg, továbbá a zenével felvonult díszes nemzeti gárda. *Moga* Zakariás főesperes, *Popovicu* Nicolae görög keleti püspök képviselésében végezte a keresztelési szertartást és tartott prédikációt. Az újszülött rengeteg ajándékot kapott.

A szertartás után egy magaslati helyen *Tataru* Coriolan dr. királyi helytartó megkapó beszédet intézett az egybegyűlt néphez, melyben megemlékezett Ófelsege a király legmagasabb személyéről, megdicsérte az újszülött apját és anyját és példaképpen állította őket a román nép számára. Felhívta a szülőket, hogy olyan gyermeket neveljenek belőle, hogy méltó legyen arra a nagy kegyre, amely őt a mai napon érte.

Társaságát követte az ünnepséget, amelyen a királyi helytartó, a főesperes és még számosan beszéltek. Rendkívül mély hatást keltett dr. *Cadariu* Viktorné tőszája.

Zsákok, cséplőponyvák, locsolótömlők,
hevederek, kötélárúk, zsinegek, kárpitos kellékek, lópokrócok és kocsi-
takarók legolcsóbb bevásárlási forrása
JUTEX Oradea, Piața Mihai Viteazul.
Telefon: 17-23

Arany János városában nagy lelkesedéssel alakították meg a Magyar Népközösség szervezetét

Nagyszalonta. Saját tud. Vasárnap verőfényes szép időben tartotta meg a Magyar Népközösség alakuló közgyűlését Nagyszalontán. Már délelőtt 11 órakor nagy tömegben özönlöttek a fekete ünneplő ruhába öltözött nagyszalontai magyarok a Redut épülete felé, ahol az alakuló közgyűlés lefolyt. Erre az alkalomra a megyei központból **Markovits Kálmán** megyei tagozati elnök, **dr. Soós István** orsz. képviselő és **Arpay Árpád** főtitkár utazott ki Nagyszalontára, akit az állomáson a szalontai társadalom vezetői vártak.

Fél 12-kor mintegy 5—600 főnyi hallgatóság körében **Markovits Kálmán** megyei tagozati elnök, nyitotta meg az alakuló közgyűlést. Beszédében rámutatott a szervezkedés fontosságára.

— *Az alkotmány és a kormány engedélye lehetőséget ad arra, — mondotta — hogy szervezkedjünk. Halálos bűn volna, ha az alkalmat meg nem ragadnánk.*

Utána **dr. Soós István** orsz. képviselő mondta el képviselői beszámoló beszédét, melynek során mindenekelőtt ismertette az alkotmány-változást és az ennek megtörténte utáni eseményeket. Megállapította, hogy a romániai magyarságnak nincs mit búsolnia azért, hogy a párturalom megszűnt, mert a pártok mindig a kisebbség bőrére óhajtottak maguknak népszerűséget szerezni. Elégtétellel állapította meg azt is, hogy a mostani kormányzat bizonyos esetekben tanujelét adta a kisebbségek megértésének. Ezután a parlamenti magyar csoport munkásságáról beszélt. Kifejtette, hogy csupán a parlamenti magyar csoport szívós munkájának köszönhető a hontalanok ügyének rendezése, ami a július 27-én kiadott új törvénnyel nyert megoldást. De ezen kívül a magyar képviselők napirenden tartották a magyar kisebbség összes kérdéseit. Így közbenjártak, még pedig eredménnyel, hogy a búzáértékesítés végrehajtásában a magyarság gazdasági szerve is szerepet kapjon. Ugyanígy a gazdasági kérdéseikhez hasonlóan a magyar iparosság ügyét is lelken vieli a parlamenti csoport. Nem lekiacsinylendő az az eredmény sem, hogy a felekezeti tanítóknak sikerült államsegélyt kiharcolni, melyet felekezeti különbség nélkül megkaptak. A parlamenti csoport behatóan foglalkozik a határszéli magyarság különleges helyzetével és az itt tapasztalható nehézségeket igyekszik eloszlatni. Ugyanígy a határszélen működő magyar tisztviselők érdekében is több ízben közbenjárás történt. A parlamenti csoport ezen kívül sürgeti a Királyhágómelléki ref. püspökség elismerését, az aradi magyar evangélikus püspökség felállítását és a lelkesek állami segélyének felemelését. Beszéde végén **dr. Soós István** egységre hívta fel a szalontai magyarságot.

— Ezekben a napokban egyetlen szempontra gondoljatok — mondta **dr. Soós István** — a magyar egységre, mert csak úgy maradhatunk meg a történelem forgó szelében, ha egymás kezét megfogva, egymás mellett állva vezetőink hátamögé sorakozva igyekszünk az élethez való jogunkat kiharcolni.

Dr. Soós István nagy tetszéssel fogadott beszéde után megtörtént a tisztikar választása, — melynek tagjai a következők lettek:

Elnök: **Bagossy Sándor**. Titkár: **Ujhelyi László**. Gazdasági szakosztály elnöke: **Molnár György**. Társelnök: **Ilyés Sándor**. Előadó: **Korda Ödön**. Titkár: **dr. Bereczky István**. Tagok: **Andor Mihály**, **Domján László**, **Lajos Károly**, **Molnár József**, **Bajó Ferenc**, **Hegedűs Lajos**, **Molnár István**, **Tóth Imre**, **K. Balogh József**, **Gyöngyössi György**, **Pénzes Lajos**.

Közművelődési szakosztály elnöke: **Arday**

L. BURGER:

Világsiker

Bölcsőre hulló fények és árnyak

Egy bábaasszony naplója.

Háromnyomatu művészi fedőlap. 340 oldal. Ara 90 lei.

Németülledió 108 kiadás jelent meo.

Aladár. Titkár: **Kiss Ferenc** református tanító. Előadó: **Torday Ferenc** református igazgató. Tagok: **Bödy Imre**, **Csoma István**, **Kártyás György**, **Kovács Imre**, **Molnár Mihály**, **Nagy Béla**, **Szabó Gyula**, **Szöllőssy Sándor**, **Varró István**, **Nobék József**.

Társadalmi szakosztály elnöke: **Bagoly Bertalan**. Titkár: **dr. Péter Lajos**. Előadó: **Koós Ferenc**. Tagok: **Borbély István**, **Bánátfy Andor**, **Kiss Mihály**, **Lakatos Lajos**, **Nagy István**, **Neszmirek Gyula**, **Sternthal Artur**, **Széles Károly**, **Tóth István**, **Lindenmayer Róbert**, **Varga György**, **Hunyadi Ilona**. Választmányi tagok: **K. Balogh Ferenc**, **T. Balogh Lajos**, **Balogh József**, **dr. Bánáss László**, **Tóth Mihály** kereskedő, **Bereczky László**

munkás, **Benczik Ferenc**, **Bödy Miklós**, **Csepraghy Imre**, **Jámbor Sándor**, **K. Balogh Sándor**, **dr. Kapéry Béla**, **K. Kenéz Lajos**, **Kiss Lajos**, **Kovács János** szőlőmunkás, **Mikó Pál**, **Zs. Szabó János**, **Torday Ferenc**, **Vigh Imre**.

A tisztikar megválasztása után **Arpay Árpád** főtitkár mondotta el beszédét. Hivatkozott arra, hogy a magyar építő nemzet és fegyelmességének a mostani napokban is azáltal ad tanúságot, hogy belső építő munkát végez. Majd kifejtette a Népközösség szervezetét és megjelölte a szervezkedés három szempontját: a közművelődési, társadalmi és gazdasági munkát. Végül meleg szavakkal üdvözölte a tisztikart és kérte a nagyszalontai társadalmat, hogy a végzendő munkában legyen a tisztikar segítségére.

Ezután **Bagossy Sándor**, az ujonnan megválasztott tagozati elnök mondott köszönetet a tisztikar nevében és ígért odaadó buzgó munkát. A mindvégig lelkes hangulatú közgyűlés után **dr. Soós István** képviselő a lakosság panaszait hallgatta meg, melyeket egyébként emlékirat formájában is összefoglal a szalontai tagozat és megküldi a magyar parlamenti csoportnak.

Feloszlatták a jugoszláv parlamentet

Uj választási törvény készül, s annak alapján hívják össze az új országgyűlést. A horvátok külön törvényhozó testületet választanak

Belgrádból jelentik: A szerb-horvát kiegyezés következményeként tudvalevőleg új kormány alakult, melynek **Cvetkovics** maradt a miniszterelnöke és **Macsek** horvát vezér lett a helyettes miniszterelnöke. Az új kormány a jugoszláv három nemzet (horvát, szerb és szlovén) vezetőiből alakult s ez vállalta az ország átszervezését a megegyezés értelmében.

Szombaton este királyi dekrétum jelent meg, mely feloszlatta az 1938 december 18-án megválasztott jugoszláv parlamentet. Az új parlamentet csak akkor hívják össze, amikor elkészül az új választási törvény, mely az egyes népvidekek természetes csoportosulásai szerinti kerületi rendszerben, általános és titkos szavazattal szólaltatja meg az állampolgárokat.

A szerb-horvát kiegyezésről kiadott hivatalos közlés elmondja, hogy az új kormány feladata lesz az országos önkormányzattal rendelkező horvát bánátságok megszervezése. A horvát bánátság területét magában foglalja az eddigi Száva-bánátságot és a tengerpartot, továbbá Dobrovnik, Sid, Ilok, Brcko, Gradusat, Dervenha, Travnik és Foinika kerületeket.

A kiegyezés alapulvül kimondja Jugoszlávia államegységét a szerb, horvát és szlovén népek egymással egyenrangú szövetsége alapján. A három nép egyenrangúsága azt jelenti, hogy mindhárom nép fiai egyenlő bánásmód-

ban részesülnek s minden közhivatalban és azok minden fokozatában számuk arányának megfelelően foglalnak helyet.

A horvát népek külön törvényhozó önkormányzata lesz a földművelésügyi, kereskedelmi, ipari, erdészeti, bányászati, közmunkaügyi, népjóléti, igazságügyi, közoktatásügyi és közigazgatási hatáskörben. Közös lesz a törvényhozás és kormányzás Jugoszlávia többi részeivel a külügy, hadügy és pénzügy tekintetében. A horvátok külön tartományi országgyűlést (diétát) választanak. Ez gyakorolja a horvát bánátság területén a törvényhozó hatáskört, de a jugoszláv uralkodó szentesítési joga fenntartásával.

A horvát bánátság jogkörébe eső ügyekben a végrehajtó hatalmat Jugoszlávia királya a horvát bán közvetítésével gyakorolja, akit a király nevez ki és hív vissza. A bán a királynak és a diétának felelős. Ő ellenőrzi az alkotmány alkalmazását. Az állam és a bánátság közötti fölmérülő hatásköri vitákban egy külön erre a célra létesített alkotmányossági törvényszék ítéletét dönteni.

A horvát bánátság jogkörének terjedelmét külön alkotmányos rendelkezések biztosítják, amelyeket a bánátság hozzájárulása nélkül nem lehet megváltoztatni.

A horvát miniszterek ünnepélyes fogadtatása Belgrádban

A horvátok is lelkesen ünneplik a kiegyezést

Belgrádból jelentik: (Avala.) A horvát miniszterek hétfő délelőtt érkeztek Belgrádba **Macsek** helyettes miniszterelnök vezetésével. A horvát miniszterek fogadtatására Belgrádban ünnepélyes fogadtatást készítettek elő. Az új kormány hétfő délelőtt tartotta az első minisztertanácsot. A horvát miniszterek nyomban a minisztertanács befejezése után átvették hivatalukat, majd Zágrábba utaznak és szerdán térnek ismét vissza Belgrádba.

Macsek keddre ülésre hívta össze a horvát képviselőket Zágrábba, hogy beszámoljon a megegyezésről. Kijelentette, hogy a horvát népképviseltek ez az ülése történelmi jelentőségű, mert a törvényes népképvisellettől a megegyezés megerősítését kéri. A horvát paraszt demokráta koalíció végrehajtó bizottsága már szombaton lelkesen ünnepelte a megegyezést és az új kormány megalakítását.

Krnics Juraj, a horvát parasztpárt főtitkára Párizsból visszatért Jugoszláviába. A főtitkár tíz

évi önkéntes emigrációban élt Párizsban, noha semmiféle eljárás nem volt ellene és már rég visszatérhetett volna Jugoszláviába, de mint a párt főtitkára ő ápolta a horvát parasztpárt külföldi kapcsolatait. Most azonban a megegyezéssel missziója fölöslegessé vált.

WALSER — VARGHA:

OROKIMADÁS

Nincs olyan kis faluja az országnak, ahol ezt az Oltári-szentség imáadására készült klasszikus imakönyvet ne ismernek. Nagybetűs kiadás, gyengeltetésük is könnyen haenzálhatják. Ara 468 lei.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Hétoldalon: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Gyenge északi, északkeleti szél, változó felhőzet, több helyen eső, záporosó, a hőmérséklet kissé emelkedik.

Dr ZIGRE MIKLÓS KULTUSZMINISZTER NAGYVÁRADON. Saját. Tud. Vasárnap családja látogatására, két-három napi tartózkodásra Nagyváradra érkezett dr Zigre Miklós kultuszminister. A miniszter kifejezetten magánjellegű látogatást tesz itthon, éppen ezért hivatalos ügyben senkit nem fogad.

A vállalatok csak a törvényben előírt levonásokat eszközölhetik a személyzet fizetéséből. Bucarestből jelentik: A bucaresti munkakamara értesítést szerzett, hogy az egyes vállalatok alkalmazottaitól a törvényben előírt levonásokon kívül művelődési és sportegyesületi célokra kisebb-nagyobb összeget vonnak le. Ezzel kapcsolatosan a munkakamara szigoruhangu felszólítást intézett a vállalatokhoz, amelyben tudomásukra adta, hogy az alkalmazott fizetése az illető abszolút joga, s mint ilyenből kizárólag az alkalmazott hozzájárulásával vagy kezdeményezéséből lehet más — a törvény által előírt összegeken kívül — levonásokat is eszközölni.

FÉNYES ESKÜVŐ. Székelyudvarhely. Saját tud. Boga Éva Mária, Boga Lajos dr főgimnáziumi igazgató leánya és Venczel József dr. magánhivatalnok, az ismert nevű költő, augusztus 26-án tartották esküvőjüket a róm. kat. főszékes-egyházban. A gyászmisét és az esketési szertartást Boga Alajos dr. székesegyházi kanonok, az egyházmegyei igazgatótanács előadója vezette. Násznapok voltak Boga Ödön magánhivatalnok és Ambrus Zoltán lelkész-iró.

FIZETIK NAGYVÁRADON A NYUGDIAKAT. A nagyváradai pénzügyigazgatóság megérkezett az augusztusi nyugdíjak kifizetéséhez szükséges kiutalás. A pénzügyigazgatóság hétfőn, a szokott sorrendben megkezdte a nyugdíjak kifizetését.

FELFÜGGESZTETT TÁBLAI TANÁCSOSOK. Bucarestből jelentik: Gheorghe Ionescu semmitőszéki ügyész és Gheorghe Pacuraru bucarestii táblai főügyész jelentései alapján súlyos szabálytalanság miatt 30—30 napra felfüggesztették Gheorghe Dumitrescu és Vladimir Gavrilescu iasii táblai tanácsosokat, valamint C. Roban és Petru Dimitriu iasii törvényszéki bírókat. Emellett Dumitrescu táblabírókat áthelyezték a marosvásárhelyi táblához, a két törvényszéki bíró pedig a cahulii, illetve az orhei törvényszékhez helyezték át.

Egerek veszélyeztetik Csíkban az őszi vetést. Csíkszereda. Saját tud. A Csíki Mezőgazdasági Kamarához jelentések érkeztek a gyergyói körzetekből, hogy az egerek annyira elszaporodtak, hogy veszélyeztetik az őszi vetést is. Eddig is súlyos károkat okoztak a mezőn lévő termésekben. A Kamara megfelelő irtószerekkel és utmutatással látja el a gazdákat.

Déva városi áramdíjszökkenést kér a SETA-tól. Déva. Saját tud. A „Seta” villamosmű részvénytársaság — mint azt megirtuk — kéressel fordult Déva városához s abban a Mica magasfeszültségű áramának a városba való beviteli engedélyét kérte, egyúttal pedig bejelentette, hogy a 42-ről az 50 perodusu rendszerre tér át a Romániában használatos gépek használhatósága miatt. A város nem zárkózott el a kérdés megvitatása előtt. A Nagyszébenben lefolytatott tárgyaláson a város a következő feltételeket állította a Seta elé az engedélyezés ellenében: 1. Vigye keresztül a Seta az áramdíjszökkenést minden vonalon. 2. A nagy gépen kívül az egyik kisebb gép áttekercselése, hogy 50 perodusu árammal használható legyen, hogy így a város részére Déván két gép maradhasson tartalékban esetleges üzemzavarok esetére. A tárgyalásról jegyzőkönyvet vettek fel. Remélhető, hogy a Seta a válaszal nem sokáig fog kélni. Elfogadása esetén a város az áramot a Mica brádi hatalmas üzemtől fogja kapni, ami esetleg a környékbeli falvak villamosításának a kérdését is hivatva lesz a falvak előnyére megoldani.

HARMÓNÍUMOT keresünk kisebb templomba. Róm. kat. plébánia, Dara, jud. Sätmar.

ÖTVENÖTÉVES A VÖRÖS KERESZT SZERVEZET. Genfből jelentik: A genfi szövetségi kormány bankettet rendezett a Vörös Kereszt szervezet megalakításának 55 éves évfordulója alkalmából. A banketten Balmer szövetségi tanácsos és Max Huber, a Vörös Kereszt bizottságának elnöke, szólaltak fel. Max Huber beszédében megemlítette, hogy a Vörös Kereszt szervezetnek, hatvanöt nemzetközi szervezet körül csoportosulva, 40 millió tagja van.

Máramaroszigeten gyenge érdeklődés nyilvánul az alma iránt. Saját tud. Más esztendőben már augusztus hó folyamán megjelennek a külföldi almakereskedők Máramaroszigeten és a megye gyümölcsstermő vidékein és megkezdik az almák lekötését. Ma azonban, bár történnek üzletkötések, de az export megindulására kevés a kilátás, a kora őszi almát vásárolják a kereskedők, de a fajalmák iránt vajmi kevés az érdeklődés. A híres máramarosi alma, amiből az idén túrható mennyiségű és minőségű termés van, piac nélkül áll. Nagy veszteséget jelentene ez a gyümölcsstermelőknek, ha idejében nem indulna meg a vásárlási kedv.

FELOSZLOTT A MAMAIAI LENGYEL CSERKÉSZTÁBOR. Constantából jelentik: A külpolitikai események következtében a mamaiai lengyel cserkész tábor feloszlott és valamennyi cserkész visszatért Lengyelországba.

A japán-koreai tengeri alagut furását rövidesen elkezdik. Tokiói jelentés szerint a geológusok már vizsgálják a Japán és Korea közötti tengerszoros alagutjának szerkezetét, mert rövidesen megkezdik a régen tervezett tengeralatti alagut építését. Egyúttal felülvizsgálják a költségvetést is. A hatalmas mű legkevesebb egymilliárd yenbe fog kerülni. Az alagut 55 méternyire halad a tengerfenék alatt és rendkívüli mértékben megerősítják Japán és Korea között a közlekedést, amennyiben a vonat két és félóra alatt robog majd végig az alaguton. A japán-koreai alagut a világ egyik legújabb csodája valósul meg.

ELÉGETT TIZENEGY GAZDA CSÉPLÉSRE ÖSSZEHOZOTT TERMÉSE. Nagyvárad. Saját tud. A város határában tizenegy gazda cséplésre összehordott termése kigyulladt és teljesen elégett. A kár meghaladja az ötvenezer leit. Sajnos, mindössze két gazda termése volt biztosítva. Eddigi megállapítások szerint a tüzet gyújtogatás okozta.

Betörők garázdálkodnak Csík megyében. Csíkszereda. Saját tud. Kabdebó Ferenc csíkbánfalvi kereskedőhöz éjnek idején betörték és a hálószobában a pénzeszekrény kulcsai után kuccattak. A kulcsot nem találták meg, de közben ellopták a kereskedő zsebeiből minden értéket. A betörők „munkáján” végül is felköltötte a ház népet és a menekülő három betörőt üldözőbe vette, elfogni azonban nem sikerült őket. — Dr Lukács Tamás gyergyószentmiklósi liceumi tanár lakását távollétében feltörték és mintegy ötezer lei értékű holmit vittek el. A rendőrség nyomozza a tetteseket.

Ismét emberéletet követelt a szülői gondatlanság. Csíkszereda. Saját tud. Kalányos József csíkszentdomokosi lakos napszámos munkát vállalt az erdőn. Egész családjával kihurcolkodott a havaera. Nyolchónapos csecsemőjüket az erdei kalibában hagyták a munkaidő alatt. A kaliba az éjve hagyott tüztől kigyulladt s szénné égette a kisgyermeket. A szülők ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt eljárás indult.

ZENÉT KÖZVETÍTŐ RÁDIÓ MELLETT TALÁLTÁK MEG AZ ÖNGYILKOS HÁZVEZETŐT. Nagyvárad. Saját tud. Nagy Irma 26 éves házvezetőnő, aki Weinberger Sándor papirgyárosnál volt alkalmazásban, borotvapengével mindkét csuklóján elvágta az ereket. Eszméletlen állapotban úgy találták rá, hogy egy barátja meg akarta látogatni, de az ajtókat zárva találta s az ajtón egy cédula lógott ezzel a szöveggel: „Aki ezt az irást megtalálja, értesítse a rendőrséget s a házban meglátja a következményeket.” A barátja természetesen nyomban rendőrt sietett. A hálószobában eszméletlenül, vérben fekvő találták Nagy Irmát, a nyitott rádió pedig zenét közvetített valahonnan. Az orvosi beavatkozásra eszméletre tért, de csak annyit volt hajlandó vallani, hogy szerelmi bánatában követte el tettét. Kórházba szállították.

DIANA

enyhülést hoz

Temetések. Özv. Tamás Józsefné szül. Kovács Mária 67 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése kedden délután 6 órakor lesz a Steinberger-kápolnában. — Bánay Béla 64 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése tegnap délután volt. — Prosser Ferenc 56 éves szivómester Nagyváradon meghalt. Temetése kedden délután 5 órakor lesz a Haller-kápolnában. (Erdélyi „Concordia”.)

Veszély fenyegeti a hunyadmegyei állattenyésztést. Déva. Saját tud. Augusztus 26-án zajlott le a vajdahunyadi országos vásár megelőző hatalmas állatvásár. Ez a vásár mondhatni az egyedüli egész Romániában, ahol kizárólag egyforma marhákat hajtanak fel. Megemlítendő az is, hogy a száj- és körömfájás miatti több hónapos zárlat után ez volt az első vásár. Így nemcsoda, hogy nagy felhajtás volt és mintegy 3—4000 marhát hoztak piacra a környékbeli gazdák. A vásárhoz nagy reményeket fűztek. S éppen ezért a családás is óriási volt, aminek esetleg még hatásai is mutatkoznak fognak. Ugyanis csak minimális eladás történt. A bucaresti vágóhid részére összesen három vagon nagymarhát raktak be s a többivel a gazdák hazamentek. Nem volt kereslet, mert a kereskedelmi szerződések rendszertelensége miatt az exportőrök nem vásároltak. Hozzájárult a vásár hiányához az is, hogy a mészárosok a bőrkartell miatt nem szívesen vesznek nagy állatokat s ez is fokozta a kereslet csökkenését.

Londonban nagy izgalommal várja a nép a német-orosz meg egyezés következtében beállítható világ-válság — vagy béke híreit. Ez a kép a híres Downing Streeten készült, amint az angol kormány határozatait várja az ezrekre menő tömeg.

A kormány országosan szabályozza az árakat

Ezentul az ármezgállapítások terén kizárólag a nemzetgazdasági minisztérium intézkedik

Bucurestiből jelentik: Bujoiu nemzetgazdasági miniszter elhatározta, hogy az árak szabályozása érdekében erélyes intézkedéseket fogantatott. A miniszter álláspontja szerint a kormány azonnal teszi a legnagyobb szolgálatot a fogyasztónak, ha örökösök a gazdasági természetű törvények előírásainak szigorú betartásán. Ezek közül a törvények közül elsősorban az a legfontosabb, amely a kínálat és a kereslet alapján szabadon biztosítja az árak kialakulását. A minisztérium azonkívül arra gondol, hogy rendszerbe foglalja mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a kereskedőknek, fogyasztóknak és hatóságoknak is követniük kell. Mindazokat az intézkedéseket, amelyek idejüket múlták, hatályon kívül helyezik.

Az új rendszer megalapításával kapcsolatban az összes olyan intézkedéseket hatályos kívül helyezik, amelyeket a helyi közigazgatási szervek és hatóságok fogantattak. Hasonlóképpen hatályon kívül helyezik azokat az intézkedéseket is, amelyeket

joztalanul vetettek ki. Megsemmisítik azokat a maximális árakat is, amelyeknél a maximálás nem mutatkozott kellő alap. A nemzetgazdasági miniszter egységes képet akar teremteni a maximálások terén is, pontosan fel akarják tüntetni, hogy melyek azok a cikkek, amelyeket maximálni kell és ezt a rendszert egy pillanatra sem terjesztik ki azokra a cikkekre, amelyek nem örvendőnek általános és folytonos fogyasztásnak. Ezentul a maximálás ügyében csakis a nemzetgazdasági minisztérium intézkedhetik, mint olyan szerv, amely a legjobban értesül a piac változásairól. Az árakat olyan szinten szabályozzák, hogy sem a fogyasztók, sem a termelők, sem pedig a kereskedők nem panaszkodhatnak.

Az árak új rendszerének megállapítása maga után vonja az üzérkedés leküzdését célzó törvény módosítását is, amely jelenleg nem felel meg a követelményeknek és célkitűzéseinek.

Holnapután kezdődik a budapesti Őszi Vásár

Budapestről jelentik: A városligeti Iparcsarnokban és a mögötte levő kiscsarnokban és a csarnokok környékén teljesen készen várja már megnyitását az idei Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár. Hétszáz kiállító hat külön csoportban foglalta el a rendelkezésre álló hatalmas terület minden talpalatnyi helyét. A nagycsarnokban kerül bemutatásra és vásárra a modern konyha minden ujszerű eszköze és gépe, itt lesz a rádiókiállítás és a „Gyűjtemények gyűjteménye”, valamint a találmányok kiállítása és gyakorlati bemutatása. A kiscsarnokot teljesen igénybeveszi a hatalmas asztalterítési verseny, a reggeltől estig szakadatlanul folyó főző és befőző versenyek és mindezek keretében egy páratlanul gazdag kiállítás: a befőttek és

konzervek nagyarányú szépségversenye. A csarnokok körül azok a kiállító cégek építettek maguknak csinos pavilonokat, akik egész különálló kiállítással ohajtanak a Vásáron részt venni.

Csütörtökön, augusztus 31-én, délelőtt nyitják meg ünnepélyes keretek között, külföldi küldöttségek jelenlétében az idei Őszi Vásárt, amely szeptember 11-én este zárul. A Vásár utazási és vízumkedvezményeivel szeptember 11-én déli 12 óráig lehet Budapestre érkezni. A félúru utazást és a vízummentes határ-átlépést biztosító utazási és autós igazolványokat szeptember 11-éig árusítja minden utazási és menetjegyiroda. Ezek az igazolványok részletesen tartalmazzák a kedvezményekről szóló összes tudnivalókat.

A munkaügyi minisztérium figyelmeztetése a vállalatokhoz

Bucurestiből jelentik: A munkaügyi minisztérium hivatalos közleményt adott ki. A közleményben figyelmezteti a vállalatok vezetőit, hogy szigorúan tartásuk be azokat a rendelkezéseket, amelyeket a kormány a katonai gyakorlatra behívott egyének fizetésének folyósítása tárgyában hozott.

Csik megyében felfüggesztették több vagyonközösség önrendelkezési jogát

Csikszereda. Saját tud. Dr Kovács Károly csikmegyei országgyűlési képviselőhöz több székely vagyonközösségtől értesítés érkezett, hogy a csikszeredai járásbíróóság felfüggesztette közgyűléseik hatáskörét és választott vezetőség helyett időközi bizottságokra ruházta át a közbirtokosságok ügyeinek intézését.

Dr Kovács képviselő haladéktalanul közbenfárt az ügyben és megállapította, hogy a csikszeredai járásbíróóság az erdőtörvény 29., 30. és 31. szakaszai alapján szabálytalannak mondotta ki a 10—12 év előtt történt megalakulásokat. Az erdőtörvény szakaszai ugyanis kimondja, hogy szigorúan körvonalazott bírósági eljárással tisztázni kell minden közbirtokossági tag arányjogát.

A törvény által előírt okmányok és kimutatások beterjesztése esetén a járásbíróóságok a leg-rövidebb idő alatt lefolytatják az eljárást és így remélni lehet, hogy minden közbirtokosság még az őszi folyamán megtarthatja közgyűlését és ügyeinek intézését választott vezetőségre bízhatja.

A kisüstengedélyek visszavonása ellen mozgalmat indítottak a szatmármegyei gyümölcs-termelők

Szatmár. Saját tud. A szatmármegyei gyümölcs-termelők között néhány nappal ezelőtt az a hír terjedt el, hogy Gurzau Victor, a szeszelosztó szatmármegyei bérloje, kérvényt adott be a pénzügyminisztériumba s a kérvényben a pálinkafőzés egyeduralmi jogának megadásáért folyamodott. Gurzau elképzelése szerint a pénzügyminisztérium visszavonná a Szatmár megyében kiadott pálinkafőzési és kieuisti engedélyeket és a pálinkafőzéssel kizárólag őt bízna meg. Kérését azzal indokolja, hogy ilyen módon a minisztérium tisztviselői a törvényes rendeletek betartását könnyebben ellenőrizhetnék. A gyümölcs-termelők felfogása ezzel szemben az, hogy ha a pálinkafőzés joga egy kézbe kerülne, megszűnne a szabadverseny s az árakat önkényesen a főzési jog tulajdonosa állapítaná meg, ami a gazdasági életben nem lenne egészséges folyamat. A termelők egyik népes csoportja felkereste dr Racolti Filip Sándort, Nagybánya polgármesterét, az állampárt igazgató tanácsagját, akit a szatmármegyei gyümölcs-termelők érdekében azonnali közbelépésre kértek. Dr Racolti Filip Sándor távbeszélőn érintkezésbe lépett a pénzügyminisztériummal, ahol Gurzau Victor kérvényének visszautasítását kérte. Ezenkívül az érdekeltek előtt kijelentette, hogy rövidesen Bucurestibe utazik és személyesen is közbenjár a pénzügyminiszternél.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: LESZÁLL AZ ÉJ.
DORIAN: CSALÁDI HÁROMSZÖG.
CORSO: ÖRDÖGOK A LEVEGŐBEN.

ISKOLÁINK

A nagyváradi Immaculata-intézet óvodájában, elemi leányiskolájában, gimnáziumban, óvónőképzőben a beiratásokat szeptember 1-től 8-ig tartják. Az elemi első osztályba iratkozók részére állami anyakönyvi kivonat és keresztelési igazolvány szükséges. A 7. évet be nem töltött gyermekek beírása szeptember elsején történik.

Iskolai értesítés. A várad-ujvárosi római katolikus elemi fiu- és leányiskolákban az 1939—40-ik iskolai évre szóló beiratások szeptember 1-től bezárólag 10-ig tartanak. Az első osztályba iratkozónak születési bizonyítványra (aviz) van szükségük. (Állami anyakönyvi hivatal díjtalanul adja ki.) A hét évet be nem töltött gyermekek szülei a beírás első napján jelentkezzenek hatósági orvosi bizonyítvánnyal, hogy a korengedély megszerzésére legyen idő. A fiúiskolában megnyílik a VII. osztály. Egyéb tájékoztatást a beírások alatt nyerne a t. szülők.

A kolozsvári római katolikus fiu főgimnáziumban a javító vizsgák szeptember 1-én és 2-án reggel 8 órai kezdettel lesznek megtartva. Az első osztályos felvételi vizsga ideje szeptember 4, míg az ötödikes felvételi vizsgát szeptember 5-én tartjuk meg. A felvételi vizsgák pontosan reggel 8 órakor kezdődnek. A beiratások augusztus 25-én megkezdődtek. Igazgatóság.

Folyóirat-szemle

Megjelent az „Országépítés” legújabb száma

Ennek a budapesti jobboldali, világnézettudományi folyóiratnak 3. számában Szokolay Béla szerkesztő a magyarvöröség kérdéséhez szól. Élettani, külső vonatkozásokon túl a szociális képesség, egymáshoz vonzódás, a szeretet mindennél fontosabb hajszálgyökereire mutat rá s a magyar családi élményben találja meg az igazi asszimiláció magyarázatát. (A kárunkra tulszba vitt magyaros vendégszeretettől óva int, nehogy szintelenítésük magunkat udvariasságból a jövevények kedvéért!) A „sarkánybörbe bűjő vér- és névkutatók” túlszásait épügy osterozza, mint a „jobbmagyarok” türelmetlen és vagyonért, állásért törtető csoportját. Szokolay egy másik cikkében a falu művelődéspolitikájával foglalkozik. A népszinműves kultúra és álnépéske-dés után reméli, hogy a falukutatók jöszándékú, többnyire weekend-kutatási területét felváltja hamarosan a tervezett, állandó és paraszti érdekű, egységesen irányított megfigyelés. Agoston Béla dr, a falusi nép egészségügyével, Papp Remig mérnök a gazdasági termékek szállítási költségeit rendkívül apaszto vízi utak jelentőségével foglalkozik nagy felkészültséggel és a víz- és útépítő szakember komolyságával. Dr Vity András a mezőgazdasági munkások érdekképviseletének eddig elhanyagolt a a szabadelvű kormányzat idején egyenesen tiltott kérdését tárgyalja az ipari érdekképviseletek párhuzamba állításával. A kamaráknak, mint a termelési üzemi típusainak bevált képviseletéről megállapítja, hogy viszont nem alkalmasak a mezőgazdasági kamarák, a bér, szolgálati viszony és munkaidő szabályozására. Dr Gergely Pál a mezőgazdasági szövötkezetek jelentőségét, jogi alapfogalmait fejti ki néhány nagyszerű külföldi példával. Kovács Máté a magyar hivatástudattal és eddig szervezetlen parasztságunk értékeivel foglalkozik. Legfőbb nemzeti érdeknek mondja, megújodásunk és új középosztályunk alapjának a parasztság életszínvonala és művelődése emelése-t.

Okos cikkek foglalkoznak a magyarság testi és eszellemi tulajdonságával, a magyar gazdák építkezésével, az új faluépítési kísérletekkel. Szász Béla dr, a folyóirat társszerkesztője pedig a Dunamedence és a magyar gondolat manapság különösen fontos kérdéseit tárgyalja. Csathó Zoltán a moldvai magyarok életét ismerteti, a szemlérovat pedig a népi dráma kérdését, valamint a magyar falu legnagyobb kérdéseinek egész irodalmát öleli fel.

Szolgáltatós gyógyszertárak Nagyváradon:

Kedden a következő nagyváradi gyógyszertárak tartanak szolgálatot:
Mátyás király, Str. Vlăhuța No. 46. Telefon 21-34. (Ajlay).
Irgalmasok, Boulevardul Regele Ferdinand 27. Telefon 14-84.
Minerva, Piața Unirii.
Sabina, Piața Mihai Viteazul. Telefon 15-28.
Salvator, Str. Alexandri. (Németh). Telefon 16-07.

SPORT

Négy országos rekordot javítottak meg a predeáli atletikai versenyen

A nap hőse: Kiss a 400 méteres gátfutó-rekorder

Predeáról jelentik: Szombat és vasárnap rendezték Predeálon a hagyományos évi országos atlétikai versenyt. A versenynek nem kedvezett az idő. Klónösen szombaton esett sokat az eső és ezért több versenyszám elmaradt. A versenyen négy országos rekordot javítottak meg. A legkimagaslóbb teljesítmény a nagyváradi Kissé, aki két héttel ezelőtt kétszer egymásután megjavította a 400 méteres ifjúsági rekordot is.

Részletes eredmények a következők:
400 méteres gátfutásban: Kiss (Esta-Sun) győzött 58.3 másodperces országos rekorddal. 2. Krupka Nagyvárad 59.1 mp. 3. Maesciuc 1 perc 56 mp. Kiss és Krupka külön klasszist képviselnek.

A 11-es gátat Maesciuc nyerte 16.2-vel. 2. Negrú 16.4. 3. Krupka 16.5 mp.

Geregyvetésben Vamanu győzött 51.21-el míg Krupka második 50.70-el.

Távolugrásban Stoicescu 7.16-al, új országos rekorddal győzött.

Hármasugrásban Calistrat 14.40. Országos rekord.

4x100-as staféta: 1. Soimi 43.8 mp. Országos rekord.

Rudugrásban 1. Eilhardt 380 cm.

100 méteres síkfutásban 1. Moine 10.9-el beállította a román rekordot.

Rajt a Nemzeti Bajnokságban

Az esélyesek győztek az egész vonalon. Nem való a galati Gloria az első osztályba. Idegenben is győzött a TMAC

Vasárnap megkezdődtek a Nemzeti Bajnokság A) ligájának őszi küzdelmei. Az első fordulóban nem voltak különösebb eredmények. Nagy meglepetést kellett az újonc Gloria CFR súlyos veresége. Úgy látszik, a galati csapat erősítése nem váltak be. Jól szerepelt az újonc TMAC. Első mérkőzését idegenben is megnyerte. A harmadik újonc: a bucuresti Unirea saját pályáján döntetlenül játszott. A Ripensia egészen furcsa összetételű csapatával is győzni tudott, míg a bajnok Vénus idegenben is legyőzte az AMTE-t, amely a bigha szerepel úgy az idén, mint a tavalyi bajnokságban. A Kárpát FC jó játékkal legyőzte a Pop nélkül kiálló UDR-t.

A forduló részletes eredményei a következők:

Ripensia—Juventus 3:0 (2:0).

Temesvár, 2000 néző, vezette Ceaureanu. A Ripensia fiatalokkal kiálló csapata is biztosan győzött. Dobay anyagi különbségek miatt nem játszott. Ime a Ripensia új összeállítás: Pavlovics — Oprian, Regdon — Simatoc, Kotormányi, Lázár — Beke, Andreescu, Mioc, Zsifkovics, Ciolac. A vezető gólt a 21-ik percben Mioc lőtte. A 39-ik percben Zsifkovics eredményes 2:0. Szünet után Simatoc lövi a harmadik gólt és ezzel beállítja az végeredményt.

Victoria—Unirea Tricolor 0:0.

Bucuresti, 3000 néző, vezette Vártolomeor. Az első féldőben a Victoria támad többet, a 21-ik percben az Unirea ér el 11-est, amit Sepsi bravurosán véd. Szünet után az obori csapat játszik fölényben, de Sepsi ragyogóan véd és megmeny egy pontot a Victoria csapatának Sepsi Felecan I. és II., Cociuban a legjobbak. A Victoria ismét teljes csapattal játszik, csak az UDR-be távozott Pop hiányzik.

Rapid FC—Gloria CFR 6:0 (3:0).

Bucuresti, 7000 néző, vezette Tope Jonescu. A Rapid FC úgy játszott a galati rekrutával, mint apa a fiával. Az első féldőben Auer

Plus S. J. művei:

Hogyan imádkozunk?	45 le.
A kereszt királyi útja	95 "
Krisztus testvéreinkben	130 "
Krisztus Jézusban	120 "
Egébőlállott	55 "
P. Petit hajója	90 "
Papi elmélkedések	216 "

KORDA R. T. KIADÁSA

(2) és Barátky, szünet után az utolsó tíz percben, a változatosság kedvéért Barátky (2) és Auer lőtték a gólokat. A Rapid FC nagyszerű formában van.

TMAC—Sportul Studentesc 3:2 (2:1).

Bucuresti, 5000 néző, vezette E. Kroner. A TMAC bemutatkozása nagy sikerrel járt. Bindea és Chiroi II. kitűnően játszottak új egyesületükben. A 9-ik percben Remus 0:1. 20-ik percben Reiter 11-esből 1:1, 26-ik percben Reiter 2:1. Szünet után a 20-ik percben

Lengyelország—Magyarország 4:2 (1:2)

Már 2:0-ra vezettek a magyarok

Varsóból jelentik: Mintegy 35 ezer néző jelenlétében a finn Pikoneu vezetése mellett játszották le a nagy érdeklődéssel várt lengyel-magyar nemzetközi labdarugó mérkőzést. A magyar csapat idényeleji formát játszott ki és jó kezdet után kiütközött a játékosok edzés hiánya. Így 2:0-as vezetés után 4:2-re vesztették el az első idei nemzetközi találkozót.

Lengyelország: Krzyk-Szepaniak, Gemza-Gora, Danielak, Jablonski-Wostal, Piontek, Cebilla, Wilimowski, Ciganek.

Magyarország: Sziklai-Kis, Biró, Szalay, Szücs, Dudás-Ádám, dr. Sárosi, Zsengellér, Toldi, Gyelvay.

A vezető gólt a 13-ik percben a kitűnő új-

Tóth Bedő góljával 3:1-re vezet a TMAC. Az utolsó percekben Manolescu javít 3:2.

Kárpát FC—UDR 2:0 (1:0).

Nagybánya, 2000 néző, vezette dr. Morár Teofil. A Kárpát FC-ban játszott Perneky és a Váradról szípkázott Lukács is. Lukács, Hanga, Perneky, Telegdi, Szőke volt a Kárpát FC támadócsapata. A vezető gólt a 39-ik percben Szőke lőtte. Szünet után a 19-ik percben Lukács átadásából Perneky bebiztosította a győzelmet. Hevesi kivédte Zsizsik 11-esét, Kert, Hevesi, Perneki, Szőke és Hanga, illetve Jonescu és Szöllösi a legjobbak.

Vénus—AMTE 3:0 (2:0).

Arad, 3500 néző, vezette P. Kroner. Az AMTE még nem esett túl a válságon. A csapat nincsen együtt és így a Vénus győzelme biztos volt, bár Humis a Görögországból visszatért Vénus center már az 5-ik percben megsérült. A 24-ik percben Ene sarokrugását Bodola befejeji. Szünet után a 7-ik percben Jordache a kifutó kapus mellett a második gólt lövi, majd a 25-ik percben Bodola újabb fejesgóljával biztosan győz a Vénus.

ELMARADT NAGYVÁRADON A KUPA-DÖNTŐ. Saját tud. Vasárnap kellett volna lejátszani a nagyváradi kupadöntőket, azonban az idő közbeszólt és a Nagyvárad felett elvonnul hatalmas vihar miatt félbeszakították a Crisana—Electrica mérkőzést s a NAC—Török-vés küzdelmét már nem is tudták lebonyolítani. Az előbbi mérkőzést valószínűleg kedden, az utóbbit csütörtökön bonyolítják le.

KOVÁCS NEM TÁVOZHAT FRANCIAORSZÁGBA. Bucurestiből jelentik: A Nagyváradról elszármazott Kovács I., a kiváló csatár, aki egy évig a ploesti Tricolorban játszott, előnyös ajánlatot kapott Franciaországból. A Tricolor 150 ezer leiert hajlandó volt lemondani játékosáról, de a szövetség nem adja ki. Kovács I., aki jelenleg Nagyváradon tartózkodik, így visszatér Ploestibe.

pesti középcsatár, Zsengellér lőtte. A 28-ik percben Ádám góljával már 2:0-ra vezetnek a magyarok, amikor feljön a lengyel együttes és a 33-ik percben Cebilla 2:1-re javít.

A második féldőben a fanatikus hazai közönség lelkesen biztatja a lengyel csapatot és a 17-ik percben Wilimovsky egyenlít. Tovább támadnak a lengyelek és a 27-ik percben Gora 11-esből megszerzi a vezetést 3:2. A magyarok még fel sem ocsudnak és a 29-ik percben Wilimovsky belövi a negyedik gólt. Az utolsó percekben sokat támad a magyar csapat. Zsengellér gólját azonban a bíró lesállítás címen nem adja meg.

Apróhirdetések

Allást nyec

szavanként 2 lei

Jobb mindenes

felvétetik szeptember elsejére. — Nagyvárad, Str. Dimitrie Cantemir 25. I. emelet 5.

Házmesternek

gyermektelen házaspár felvétetik Nagyvárad, Str. Moldoava 22.

Házitanítónő

keresek vidékre elemista tanításra Kassa, Nagyvárad, Strada Ciorgariu 23. szám.

Különféle

szavanként 3 lei

Diák

urifüi teljes el'atást keres. — Ajánlatokat „Központ” leizere a kiadóba

Keresztény

uricsalád eivatat iskolásleányt vagy kisebb fiut teljes házásra. — Martonffyve, Nagyvárad, Str. Vlahuza 22.

Konyhakertésznek alkalmas cca 2 és fél hold kert, Váradhoz közel, esetleg istálló és lakás használatra. Kiadó. Cim a kiadóban.

Keresztény

uricsalád magánházukba elvállal teljes ellátásra 2 iskolásleányt, fiut, vagy felnőttest. — Zongora használatra. Kucsovezky, Nagyvárad Str. Gen. Pop Danila 1.

Lakás

szavanként 3 lei

Két szobás fürdőszobás, komplett lakás november 1-re kiadó. Cim: Nagyvárad Str. Cogalniceanu 17.

2 szobás

fürdőszobás lakás kert villapépületben — azonnal kiadó Nagyváradon, Ciordas-utca 46. szám.

PUHA OLMOT ottandón vesz a Szent László-nyomda r. l.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Jókarban

levő új típusu Ford luxusocsit megvételre keresek. Címet a kiadóba kérek.

Veszek

arany, ezüst, briliáns tárgyakat. Herbet ékszeraruház. Nagyvárad, Bul. Reg. Ferdinand 3.

Nyomatványokat

intánvos aron, csinos kivitelben készít a

Szent László nyomda Rt

Oradea, Katolikus Kőr.

LEGUJABB

Hitler válasza Daladier beszédére

Németország lemondott Franciaországgal szemben minden további igényéről, de nem arról, hogy a versaillesi békeszerződés egyéb elviselhetetlen határozatait kiigazítsák

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda.) Hitler német birodalmi vezér augusztus 27-én válaszolt Daladier francia miniszterelnöknek.

— Megértem azokat a megfontolásokat, — kezdte levelét Hitler vezér — amelyet velem közölt. En sem hagyom figyelmen kívül azt a súlyos felelősséget, amelyet a népek sorsa fölé állított személyek viselnek. Mint régi frontkatona én is ismerem, mint Ön, a háboru borzalma. Ezek hosszú során át én is mindent elkövettem a német és a francia nép közötti megbékélés előmozdítására és ennek érdekében a Saar-vidék visszacsatolása után lemondottam minden további igényről Franciaországgal szemben és véglegesnek fogadtam el a jelenlegi francia-német határt.

— Ön is meggyőződhetett Daladier ur németországi tartózkodása alatt arról, hogy a német nép nem neheztel Franciaországra és nem gyűlöli a franciákat. Ellenkezőleg. A német nép lemondott két tartományról, mely egykor a régi Német Birodalomhoz tartozott. Egyetlen esetre sem mutathatnak rá, hogy valaha is megsértette volna a Német Birodalom a maga határainak nyugat felé történt végleges megvonását. Azt hittem, hogy ezzel a lemondással és magatartással kiküszöböltem népeink közül az összetűzés minden lehetőségét, amely az 1914—18. évi tragédiának megismétlődésére vezethetett volna. A német életigényeknek ez az önkéntes elhatárolása nyugat felé azonban nem tekinthető egyúttal a versaillesi szerződés minden más vonalon való elismerésének. Evről-évre megkísértem, hogy ennek a békeparancsnak legalábbis a legmehszerebb és a legelviselhetetlenebb határozatait tárgyalások útján felülvizsgálják. De ez lehetetlen volt.

A Lengyelországnak tett német indítványt nem lehet még egyszer megismételni.

Hitler ezután megemlékezik arról, hogy sok esetben sikerült vérontás nélkül kielégítő megoldást találnia Németország számára, majd így folytatja:

— Önnek is el kell ismernie, hogy a felülvizsgálásnak be kellett volna következnie. Ez minden nép és számos belső államférfi előtt tudott és tisztá dolog volt. Megkísértem, hogy a versaillesi békeparancsnak a leghetlenebb intézkedését megszüntessem. Egyetlen becsületes francia sem cselekedhetett volna másképpen hasonló helyzetben. Ön sem Daladier ur. Olyan indítványt tettem a lengyel kormányoknak, mely a német népet meghökentette. Senki más nem kísérelhette volna meg rajtam kívül, hogy ilyen indítvánnyal lépjen a nyilvánosság elé. Eppen ezért azt az indítványt csak egyszer lehetett megtenni.

— Legmélyebb meggyőződésem, hogy akkor, ha különösen Angliában Németország ellen megindított sajtóhadjárata és a német mozgósításról terjesztett híresztelések helyett valamiképpen rábeszéltek volna Lengyelországot, hogy észszerű magatartást tanúsítson, akkor Európa ma és további 25 éven át a legnagyobb békét élvezhetné. Ehelyett azonban felizzították a lengyel közvéleményt és a kezességi ígéretekkel elhomályosították a tényleges lehetőségek megítélését. A lengyel kormány elutasította ezt az indítványt és az angol-francia segítségben bizva, olyan követeléseket kezdett támasztani, amelyeket talán nevesítéses örültségeknek lehetne nevezni, ha nem lennének olyan veszedelmesek. Utána megkezdődött a Lengyelországban élő, több, mint másfélmillió németesség elviselhetetlen sanyargatása. Danzig lakosságának a lengyel hatóságok tulakapásaival tudomására adták, hogy teljesen ki van ezolgáltatva az idegen önkénynek.

— Megkérdezem Önt, Daladier ur, hogyan eszelekednek Ön, francia létére, ha egyik tartományát idegen hatalom által megszállt folyóóval elszakítanák az anyaországtól és egy nagy városát, mondjuk Marseille-t arra ítélnék, hogy megtagadja Franciaországhoz való tartozását s az ott élő franciákat üldöznék, bántalmaznak és gyilkolnak. Ön francia, Daladier ur, tudom, hogyan eszelekedne. En német vagyok, Daladier ur! Ne kételkedjék becsületérzékemben és kötelesség-

tudásomban, ha én is úgy cselekszem. Ha fordítva állna a helyzet és Franciaország kívánná, hogy Marseille visszatérjen hozzám, nem tudom elképzelni, hogy ez esetben Németország mi okból harcolna Franciaország ellen, hiszen a németek lemondtak a sajátjukról: Elsas-Lotharingiáról is azért, hogy elkerüljék a vérontást.

— Becsületes nemzet számára lehetetlen,

Párisban komor a hangulat, de még az angol kormány indítványában bíznak

A francia közvélemény is nagy figyelemmel kíséri a béke megoldása érdekében folytatott diplomáciai tárgyalásokat. A sajtó úgy véli, hogy Hitlernek a Daladier levelére adott válasza csökkentette a békés megegyezés eshetőségét. Párisban sajnálják, hogy a kancellár nem mutatkozott hajlandónak közvetlen tárgyalásokat kezdeni Lengyelországgal. Kérdés ezután, hogy Hitler az angol kormány indítványát kedvező fogadtatásban részesíti-e. Noha Párisban a hangulat rendkívül komor, általános a nézet, hogy ha a hatalmak között a tárgyalások meg nem szakadnak, akkor a háborut el lehet hátrítani.

A francia sajtó egyrészen neves türelmetlenség kezd urrá lenni. A *Journal* hangoztatja,

Az angol kormány hétfői minisztertanácsa ismét összeül az angol parlament. — A helyzet kulcsa Anglia kezében

Londonból jelentik (Reuter): Az angol kormány hétfő délután újabb minisztertanácsra ült össze. A minisztertanács befejezése után a parlament tart ülést.

Henderson berlini angol nagykövet délután két órakor utazik vissza Berlinbe. Az angol kormányban Hitlerhez intézett válaszáat, amelyet Henderson visz magával, akkor teszik közzé, amikor az már eljutott a német államfő kezébe.

Rómából jelentik (Stefani): Az olasz sajtó hangoztatja, hogy a helyzet kulcsa Anglia kezében van. A *Popolo d'Italia* szerint London most bebizonyíthatja, hogy igazán akarja-e a békét. A *Regime Fascista* érdekesnek tartja, hogy a francia sajtó hadjárata Olaszország és a fasizmus ellen egycsapásra megszűnt. Megállapítja a lap, hogy ha ez a hangulatváltozás igazi jóakarattól fakadna, akkor a két ország között egészen másak lennének a kapcsolatok. Olaszország azonban ma egészen más, mint 1914-ben volt és nem felejtje el a párizsi békeértekezlet keserű tapasztalatait.

Látszólagos szünet a nemzetközi válságban. Hitler negyedik üzenete Mussolini-hoz.

Rómából jelentik (Stefani): Az olasz sajtó megállapítja, hogy a nemzetközi válságban némi szünet állott be. Lehetséges, hogy az enyhülés, mely a válságban beállott szünet nyomán fakadt, csak látszólagos. Rómában a vasárnap legfontosabb eseménye Mussolini és Hitler legújabb üzenetváltása volt. Mussolini Ciano jelenlétében fogadta Mackensen német nagykövetet, aki átadta a Ducenek Hitler immár negyedik üzenetét. Az üzenet tartalmáról semmi sem vált ismeretessé. Mussolini az üzenetre azonnal válaszolt.

Hitler személyes tolmácsa Londonban.

Londonból jelentik (Reuter): Londoni di-

plomáciai körökben nagy fejlődést okozott Schmidt dr. követségi titkárnak, Hitler személyes tolmácsának londoni látogatása. Schmidt vasárnap délután érkezett Londonba és állítólag a német kormány új üzenetét vitte az angol kormányhoz. Egyelőre azt sem sikerült megállapítani, hogy a német követségi titkár találkozott-e személyesen az angol kormány valamelyik tagjával. Az angol kormány a Hitlernek küldendő válaszjegyzék kidolgozását azért nem sűrgéti, mert időt akar nyerni a katonai előkészületek számára. Az angol kormány még mindig reméli, hogy Olaszország mérséklő befolyást fog gyakorolni Németországra. Angol politikai körök szerint Anglia számára elfogadhatatlan Hitler több pontból adó javaslata, amelyet Henderson berlini angol nagykövet vitt magával Londonba.

— Nem látok utat arra, hogy Lengyelországot, mely a kezességek oltalmában megtagadhatatlannak érzi magát, békés megoldásra bírhatnánk ezen a téren. Kétségbe vonnám azonban népem becsületes jövőjét, ha nem lennék elszánnva arra, hogy ezt a kérdést megoldjam. Németország egy igazságtalanság jóvátételét kívánja, mások pedig annak fenntartásához ragaszkodnak. Tisztában vagyok azokkal a súlyos következményekkel, amelyeket ilyen összetűzés magával hozna. Azt hiszem azonban, a legsúlyosabb következményeket Lengyelország viseli majd. Mert mindegy, hogy hogyan végződik az e kérdés körül kezdett háború: a lengyel állam mindenképpen elveszett. Hogy ezért népeink véres háborút kezdjenek, az nemcsak Önnek, hanem nekem is nagyon fájdalmas. A magam részéről azonban nem látok lehetőséget hogy észszerűen hatni lehetne Lengyelországra olyan helyzet kiigazítására, amely elviselhetetlen a német nép és a birodalom szempontjából.

hogy egyszer s mindenkorra véget kellene vetni a válságnak. A lap célszerűnek tartaná, ha vállalnák a háború kockázatát. A lapok nagy része vezetőhelyen foglalkozik Hitlernek a Daladier nyilatkozatára adott válaszával. A *Petit Parisien* szerint a helyzet súlyosabb lett. A lap szerint ma a teljes szakítás szélén állunk. Mindamellett feltehető, hogy a lábhoz tett fegyverrel folytatott tárgyalások ma még nem szakadnak meg és a német vezér bevárja az angol kormány választát. Az *Epoque* szerint Hitler válasza lerombolta a hidakat Franciaország és Németország között. Most már csak Németország és Anglia között folynak eszmecserek.

Párizsi jelentés szerint a francia fővárosban úgy ítélik meg a helyzetet, hogy most már az angol kormány döntésétől függ. Feszült érdeklődéssel várják az angol válaszjegyzéket, amelyet Henderson berlini angol nagykövet visz magával Berlinbe a hétfő délutáni angol minisztertanács után. Franciaországban egyébként küszöbön áll az általános mozgósítás.

Hitler és Daladier találkozásáról beszélnek.

Párizsból jelentik: (Havas.) A francia fővárosban az a hír terjedt el, hogy Hitler német birodalmi vezér üzenetet küldött Lebrun francia köztársasági elnöknek. A Havas iroda szerint ez nem hiteles hír és nyilván azzal a fölmerült tervvel zavarják össze, mely Hitler és Daladier személyes találkozására vonatkozik.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT

